

Tallinna Ehituskool

Portfoolio

Mööblirestauraatori eriala

Ian Schimanski

Õppegrupp S-27

Mööblirestauraator

2020

Sisukord

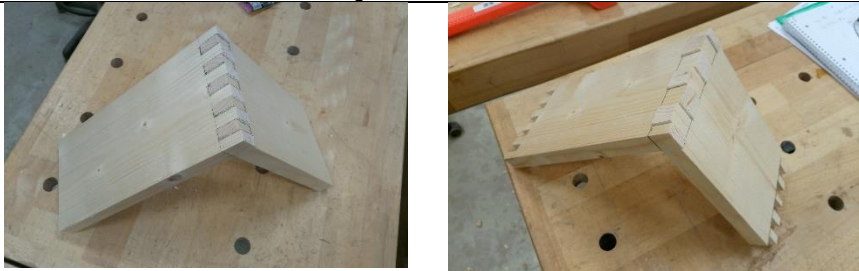
I SISSEJUHATUS MÖÖBLIRESTAURAATORI ERIALASSE	3
II MEISTRITE JUHENDAMISEL TEHTUD PROOVITÖÖD.....	3
1.1 Puidu käsitsitöötlemine (<i>rööptapp</i>)	3
1.2. Puidu käsitsitöötlemine (<i>kalasabatapp</i>)	4
1.3. Puidu käsitsitöötlemine (<i>Keel-, hark-, poolkalasaba- ja risttappidega seotud raami valmistamine</i>)	5
2. Puitpindade spoonimine	6
3. Intarsia	9
4. Puidulõige.....	12
5. Madala polstri valmistamine	14
6. Vedrupõhjalise kõva kandiga polster	15
7. Õmblemine ja juurdelõikus	16
III PRAKTIKA.....	17
1. Praktika Valgevase14 OÜ`s	17
2. Praktika SA Kanut`is.....	18
IV MÖÖBLI RESTAUREERIMINE	20
1. TALUKAPI RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>).....	20
2. LUTERMA RAHVATOOLI RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>).....	31
3. LUTERMA AIATOOLI RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>).....	40
4. AIDAKIRSTU RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>).....	49
5. KOOLILAUA RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>).....	64
6. RÄTIKUHOIDJA RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>).....	72
7. KIIKTOOLI RESTAUREERIMINE (<i>lõpetamisel</i>)	79
8. SALONGITOOLI RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>).....	88
9. TÖÖRIISTAKOHVRI RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>)	111
10. KAHE KOLMEPULGA TOOLI RESTAUREERIMINE (<i>lõpetatud</i>).....	115
11. MADALA POLSTRIGA TOOLI POLSTRI VAHETUS (<i>lõpetatud</i>)	122
12. KÕVA KANDIGA VEDRUPOLSTRIGA TABURETI POLSTRI VAHETUS (<i>lõpetatud</i>)	126
13. KAHE FUNKTSIONALISTLIKUS STIILIS TUGITOOLI POLSTRI VAHETUS (<i>pooleli</i>).....	133
14. FUNKTSIONALISTLIKUS STIILIS PUHVETKAPI RESTAUREERIMINE (<i>alustatud</i>)	145
V ENESEANALÜÜS.....	149
VI ÕPINGUTE KÄIGUS KASUTATUD KIRJANDUS	152

I SISSEJUHATUS MÖÖBLIRESTAURAATORI ERIALASSE

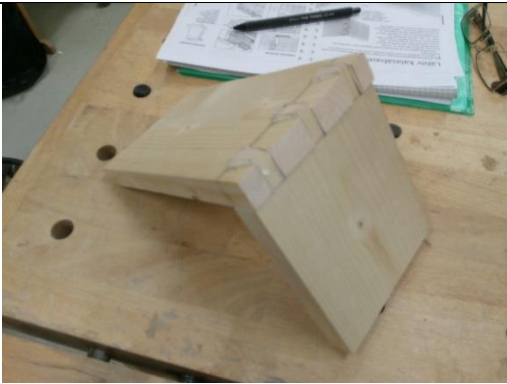
Moodul läbitud

II MEISTRITE JUHENDAMISEL TEHTUD PROOVITÖÖD

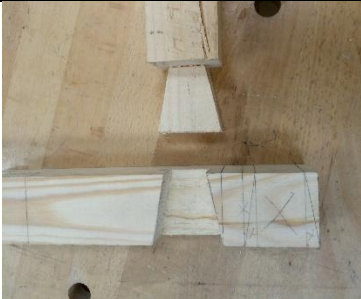
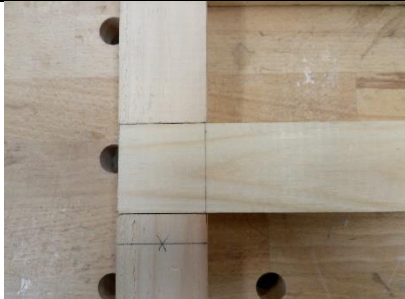
1.1 Puidu käsitsitöötlemine (rööptapp)

Töö teostaja	Ian Schimanski
Moodul	Puidu käsitsitöötlemine
Objekt	Proovitöö- rööptapi valmistamine
Töö eesmärk	Õppida rööptapi valmistamist; arendada käelist tegevust; tutvuda puidu töötlemisel kasutatavate töövõtetega.
Töövahendid	Harilik pliiats, joonlaud, nurgik, rööbits, tapisaag, peitel, puitvasar, tislari tööpink ja käiguraam
Töö etapid	1 - Kahele omavahel ühendatavale detailile tapi asukohtade määramine ja peale märkimine; 2 - Detailide kinnitamine tislaringil asuvale käiguraamile; 3 – Esmalt ühe detaili tapi külgede saagimine ja seejärel tapipõhjade peiteldamine; 4 – Välja saetud ja peiteldatud detaili abil teisele detailile eelnevalt märgitud tappide piirjoonte kontrollimine ja korrigeerimine; 5 – Teise detaili tapi külgede saagimine ja seejärel tapipõhjade välja peiteldamine; 6 – Detailide ühendamine; 7 – Ühendatud detailide tapi keelte tasandus-lihvimine vastavalt detailide paksusele. NB! Fotod tehtud enne tapi keelte lihvimist.
	
Eneseanalüüs	Rööptapi valmistamisel sain teadmisi ja kogemusi puidu käsitsi töötlemise töövahenditest ja –võtetest ning kuidas valmistada kõige lihtsamat nurgatappi näiteks uuele või restaureerimist vajavale sahtlile. Välja töödeldud tappühendused olid algselt liiga tihedad. Liimimiseks tuleks tapi külgesid peitliga järel-töödelda õgvendamise eesmärgil.

1.2. Puidu käsitsitöötlemine (kalasabatapp)

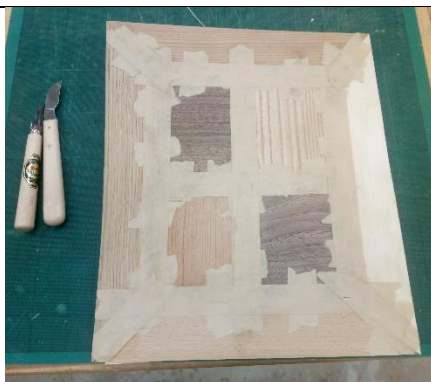
Töö teostaja	Ian Schimanski
Moodul	Puidu käsitsitöötlemine
Objekt	Proovitöö- kalasabatapi valmistamine
Töö eesmärk	Õppida kalasabatapi valmistamist; arendada käelist tegevust; tutvuda puidu töötlemisel kasutatavate töövõtetega.
Töövahendid	Harilik pliiats, joonlaud, nurgikud (miiu- ja täisnurk), männi puittoorik, tapisaag, peitel, puitvasar, tislari tööpink ja käiguraam
Töö etapid	1 – Arvutused ja kahele detailile tapi asukohtade määramine ja peale märkimine; 2 - Enne töötlust detailide kinnitamine tislari pingil asuvale käiguraamile; 3 – Esmalt ühe detaili tapi külgede saagimine ja seejärel tapipõhjade välja peiteldamine; 4 – Välja saetud ja peiteldatud detaili abil teisele detailile eelnevalt märgitud tappide piirjoonte kontrollimine ja korrigeerimine; 5 – Teise detaili tapi külgede saagimine ja seejärel tapipõhjade välja peiteldamine; 6 – Detailide ühendamise; 7 – Ühendatud detailide tapi keelte tasandus-lihvimine vastavalt detailide paksusele. NB! Foto tehtud enne tasandus-lihvimist.
	
Eneseanalüüs	Kalasabatapi valmistamisel sain tislari tööde teooriast vajalikke teadmisi ja kogemusi käsitsitöötlemise töövahenditest ja -võtetest ning kuidas valmistada kõige tugevama konstruktsiooniga nurgatappi näiteks uuele või restaureerimist vajavale sahtlile.

1.3. Puidu käsitsitöötlemine (Keel-, hark-, poolkalasaba- ja risttappidega seotud raami valmistamine)

Töö teostaja	Ian Schimanski	
Moodul	Puidu käsitsitöötlemine	
Objekt	Proovitöö- Keel-, hark-, poolkalasaba- ja risttappidega seotud raami valmistamine	
Töö eesmärk	Õppida kalasabatapi valmistamist; arendada käelist tegevust; tutvuda puidu töötlemisel kasutatavate töövõtetega.	
Töövahendid	Harilik pliiats, joonlaud, nurgikud (miiu- ja täisnurk), männi puittoorik, tapisaag, peitel, puitvasar, tisleri tööpink ja käiguraam	
Töö etapid	1 – Arvutused, ja kahele toorikule tapi asukohtade mõõtmine ja peale märkimine; 2 - Enne töötlust toorikute kinnitamine tisleripingil asuvale käiguraamile. 3 – Esmalt ühe tooriku tapi külgede saagimine ja seejärel tapipõhjade välja peiteldamine; 4 – Välja saetud ja peiteldatud detaili abil toorikule eelnevalt märgitud tappide piirjoonte kontrollimine ja korrigeerimine; 5 – Teise tooriku tapi külgede saagimine ja seejärel tapipõhjade välja peiteldamine; 6 – Detailide ühendamise; 7 – Ühendatud detailide tapi keelte tasandus-lihvimine vastavalt detailide paksusele. NB! Raamist üldpilt puudub tehnilistel põhjustel.	
	 Osandatud kalasabalukk (pool-poollega kalasabaseotis)	 Rööplukk (pool poollega T-seotis)
	 Osandatud poolkeeltapiga nurga detailid	 Osandatud harktapiga nurga detailid.
Eneseanalüüs	Hulkdetailse töö valmistamisel sain tisleri tööde teooriast vajalikke teadmisi ja kogemusi käsitsitöötlemise töövahenditest ja -võtetest ning kuidas valmistada kõige tugevama konstruktsiooniga nurgatappi näiteks uuele või restaureerimist vajavale sahtlile.	

2. Puitpindade spoonimine

Töö teostaja	Ian Schimanski
Moodul	Spoonimine
Objekt	Proovitöö- Vineertahvlile erinevat liiki spoonidest liikidest risküliku ja seda ümbritseva raami koostamine
Töö eesmärk	Õppida: - spooni lõikamist; - mustrite koostamist; - spooni liimimist aluspinnale; - arendada käelist tegevust ja selleks vajalike tööriistade kasutamise oskust.
Töövahendid	Harilik pliats, joonlaud, nurgikud (miiu- ja täisnurk), männi puittoorik, tapisaag, peitel, puitvasar, tislari tööpink ja käiguraam
Töö etapid	1 – Arvutused: - spooni tükkide ja raami laiuse mõõtude väljaselgitamine; - aluspinna keskosa tuvastamine; 2 – Vajadusepõhiselt tööriistade soetamine; 3 – Spooni tükkide väljalõikamine metallist rihtlati ja spooni nugadega; 4 – Väljalõigatud spooni tükid paigutatakse üksteise kõrvale nii tihedalt, et aluspinda ei tohi näha jääda; 5 – Välja lõigatud ja üksteisega sobivad spooni tükid liimitakse kokku spooni kleeplindiga; 6 – Neljast spooni tükist koostatud risküliku ümber raami koostamine. Tähelepanu tuli pöörata sellele, et nurga diagonaalid ühendaksid sisemise risküliku nurka aluspinna nurgaga; 7 – Aluspind, milleks on 10mm paksune vineer, kaetakse kondiliimiga ja valmis lõigatud ja kokku ühendatud spoon asetatakse aluspinnale (jälgida tuleb, et aluspinna nurgad oleksid kohakuti spooni raami diagonaalidega). Aluspinna teisele poolele tuleb liimida aluspinna kaardumist tasakaalustav spoonikiht; 8 – Peale spoonikihtide liimikihtidele asetamist pannakse detail pressi alla. Surve detailile peab olema nii tugev, et spooni alla ei jääks õhumulle ega liimipaksendeid; 9 – Peale liimi kuivamist eemaldatakse detail pressi alt ja lõigatakse spooni üleliigne äär aluspinnaga sama suureks, ettevaatlikult eemaldatakse spooni kleeplint; 10 – Spooni pealispinda puhastatakse ja tasandatakse esmalt kaaplehega, siis lihvpaberiga; 11 – Piisava sileduse ja korral pinnad puhastatakse tolmust ja kaetakse värnitsa ja tärpentiinist valmistatud krundiga.

Spoonilõiked on kokku liidetud spooni teibi tükkidega.

Vaade spoonilõike liimitavale pinnale. Raamil on näha aluspinna paigaldamiseks vajalikud abijooned

Kondiliimi kuumutamise nõu.

Liimitud detail on paigutatud pitskruvide abil pressi alla.

	 Töö on lihvitud ja krunditud
Eneseanalüüs	Spoonimisel sain vajalikke teadmisi ja kogemusi spoonimise käsitsitöötlemise töövahenditest ja –võtetest. Spoonimist on vajalik mööbliesemete restaureermisel sest spoonikaod mõjutavad vanamööbli esteetilisust. Vajalik oskus ja kindlasti vajalik arendada.

3. Intarsia

Töö teostaja	Ian Schimanski
Moodul	Intarsia koostamine
Objektid	Proovitöö 1- spoonist intarsia koostamine puidupinnale; Proovitöö 2- Eelnevalt valmistatud mööblieseme (kaanega karp) väärindamine spooni ja intarsiaga.
Töö eesmärk	- Arendada käelist tegevust; - Arendada puidulõike teostamiseks vajalike tööriistade kasutamise oskust. - Õppida tundma erinevate puitmaterjalide omadusi; - Õppida töövahendite korrashoidu; - Õppida kasutama puidu viimistlusmaterjale.
Töövahendid	Harilik pliats, kopeerpaber, lintsaag, peitlite komplekt, puitvasar, lihvpaber.
Töö etapid	1 - Ette antud eskiisi järgi kanti joonis kopeerpaberi abil alusspoonile; 2 - Spoon asetati lõikealusele ning spooninoaga lõigati spoonist välja väline kontuur. Spooni lõikamise käigus hoiti nuga võimalusel kaldu nii analoogiliselt spoonimise töövõttega; 3 - Edasi lõigati välja ja fikseeriti õigesse kohta spooniteibi abil liblika keha; 4 - Edasi lõigati välja liblika tiibade detailid väljast sissepoole. Välja lõigatav spooni tükile kanti kopeerpaberiga detaili kontuur. Välja lõikamata kuidkontuuriga spooni tükk asetati olemasoleva spooni alla ning järgiti, et välise spooni lõige ja uue spooni väline piirjoonkattuksid, Töödeldava spooni tükk fikseeriti. Edasilõigati spoon välja järgides välise spooni joont ning sisemist kopeeritud joont. Välja lõigatud detail fikseeriti spooni teibiba 5 - Korraldi 4 töövõtet niikaua kuni kõik osad on fikseeritud; 6 - Aluspind, milleks on 10mm paksune vineer, kaetakse kondiliimiga ja valmis lõigatud ja kokku ühendatud spoon asetatakse aluspinnale (jälgede tuleb, et aluspinnal nurgad oleksid kohakuti spooni raami diagonaalidega). Aluspinnal teisele poolele tuleb liimida aluspinnal kaardumist tasakaalustav spoonikiht; 7 - Peale spoonikihtide liimikihtidele asetamist pannakse detail pressiga alla. Surve detailile peab olema nii tugev, et spooni alla ei jääks õhumulle ega liimipaksendeid; 8 - Peale liimi kuivamist eemaldatakse detail pressiga alt ja lõigatakse spooni üleliigne äär aluspinnaga sama suureks, ettevaatlikult eemaldatakse spooni kleeplint; 9 - Spooni pealispinda puhastatakse ja tasandatakse esmalt kaaplehega, siis lihvpaberiga; 10 - Piisava sileduse ja tasasuse korral pinnad puhastatakse tolmu ja kaetakse värnitsa ja tärpentiinist valmistatud krundiga.

Proovitöö 2

I - Vineerist karbi valmistamine:

- 1) Lõigati välja detailid lauasaega;
- 2) Detailide servad ja küljed lihviti;
- 3) Detailid liimiti kokku ja suruti pitskruvidega kokku. Esmalt küljed ning seejärel põhjad. Järgida tuli seda, et pitskruvide jõuõlad oleksid kohakuti liimitavte pindadega ning moodustuksid täisnurgad;
- 4) Lõigati välja spooni tükid külgedele ja põhjale. Kaane jaoks valmistati intarsia järgides mooduli 1 proovitöö kirjeldust;
- 5) Karbi vastaspoolte spoonid liimiti kastile;
- 6) Moodustunud karp lõigati kaheks. Moodustunud karbi ja kaane ääred lihviti järgides seda, et pinnad oleksid terves ulatuses kokku puutuvad;
- 7) Spooniti servad;
- 8) Pinnad puhastati ja lihviti ning kaeti krundiga (linaõli ja tärpentiini segu);
- 9) Paigutati hinged, kaane kinnitushaak ja karbi hingi piiravad nöörid.

	
Eneseanalüüs	Proovitööga sai kogemusi kasti koostamisel ja mööblieseme spoonimisel.

4. Puidulõige

Töö teostaja	Ian Schimanski
Moodul	Puidulõige
Objektid	Proovitöö 1- ažuurne puidulõige, lepp; Proovitöö 2- puidulõige, pöök.
Töö eesmärk	- Arendada käelist tegevust; - Arendada puidulõike teostamiseks vajalike tööriistade kasutamise oskust. - Õppida tundma erinevate puitmaterjalide omadusi; - Õppida töövahendite korrashoidu; - Õppida kasutama puidu viimistlusmaterjale.
Töövahendid	Harilik pliats, kopeerpaber, lintsaag, vineerisaag, peitlite komplekt, puitvasar, lihvpaber.
Töö etapid	1) Ette antud jooniste järgi kujundite kandmine töödeldavatele detailidele; 2) Kujundite saagimine; 3) Toorikute liimimine alusplaadi külge (tooriku ja alusplaadi vahele liimiti õhukene paber); 4) Detailide fikseerimine laua külge ja vajalike tööriistade teritamine; 5) Peitlitega puidu voolimine. Vastavalt vajadusele kasutatud erinevaid peitleid (nii mõõtudelt kui ka kujult); 6) Lihvpaberiga külgmiste pindade puhastamine; 7) Detailide katmine krundiga.
	 Ažuurne puidulõige

Puidulõige.

Eneseanalüüs

Proovitöödega sai vajalikke teadmisi ja esmaiseid kogemusi peitlite käsitlemisel puidu nikerdamisel.

5. Madala polstri valmistamine

Töö teostaja	Ian Schimanski
Moodul	Madala polstri traditsiooniline valmistamine
Objektid	Proovitöö 1- ümmargusele toolipõhjale.
Töö eesmärk	- Arendada käelist tegevust; - Arendada madala polstri teostamiseks vajalike tööriistade kasutamise oskust. - Õppida tundma erinevate materjalide omadusi; - Õppida töövahendite korrashoidu.
Töövahendid	Käärid, prüül, kõver nõel, nõöpnõel, kandi õmblemise nõör, merihein, kotiriie, mitkal, klambripüstol, klambrid.
Töö etapid	1 - Vana polstri ja klambrite eemaldamine. Toolipõhjaks oleva vineerplaadi pinna tasandamine; 2 - Õhukesest kotiriidest alusriide lõikamine ja kinnitamine vineerist plaadile klambripüstoliga; 3 - Alusriidele tihiniidi õmblemine ümara kõvera nõelaga; 4 - Tihiniidi vahele meriheina asetamine; 5 - Meriheina peale tasandava vatikihi asetamine; 6 - Vatikihi katmine mitkal kangaga. Riide pingutamine ja kinnitamine.
	
Eneseanalüüs	Proovitööga sai esmaseid kogemusi nn traditsioonilise madala polstri valmistamisel kasutatavate materjalide ja töövõtete osas.

6. Vedrupõhjalise kõva kandiga polster

Töö teostaja	Ian Schimanski
Moodul	Vedrupõhjalise kõva kandiga polstri valmistamine
Objektid	Proovitöö 1- nelja vedruga seljatoega pingikesele polstri valmistamine
Töö eesmärk	- Arendada käelist tegevust; - Arendada vedrupõhjalise polstri ja kõva kandi õmblemiseks vajalike tööriistade kasutamise oskust. - Õppida tundma erinevate materjalide omadusi; - Õppida töövahendite korrashoidu.
Töövahendid	Käärid, prüül, kõver nõel, nõõpnõel, kandi õmblemise nõör, merihein, kotiriie, mitkal, klambripüstol, klambrid, sidumisnõör.
Töö etapid	1 - Vana polstri, vedrude, klambrite, sadulavöö jne eemaldamine; 2 - Vana polstri kinnituskohtade tasandamine ja pragude täitmine; 3 - Sadulavöö ja polstriklotside paigaldamine; 4 - Vedrude paigaldamine ja õmblemine sadulavöö külge; 5 – Vedrude sidumine; 6 - Vedrudele katteriide paigaldamine, kinnitamine saride külge, tihiniidi õmblemine; 7 - Meriheina paigaldamine, selle peale põhikihi täidisele katteriide asetamine, selle pingutamine, kinnitamine raami külge; 8 - Tsentri läbi õmblemine ja seejärel kandi õmblemine; 9 - Eelnevalt läbi õmmeldud põhikihi täidise katteriide tasandamine meriheina ja vatiga ning selle katmine vaheriidega; 10 - Vaheriide pingutamine ja kinnitamine raamikülge.
	

7. Õmblemine ja juurdelõikus

Töö teostaja	Ian Schimanski
Moodul	Õmblemine
Objektid	Proovitööd: - Lihtühendusõmblus; - Ääristatud servaga lihtühendusõmblus; - Ühepoolne teping; - Kahepoolne teping; - Tugevdusega teping; - Keeder; - Lukuõmblus; - Tumbakatte õmblemine; - Diivani padjakatte õmblemine.
Tööde eesmärk	- Arendada käelist tegevust; - Arendada masinõmblemise teostamiseks vajalike tööriistade kasutamise oskust. - Õppida tundma erinevate materjalide omadusi; - Õppida töövahendite korrashoidu.
Töövahendid	Õmblusmasin, mõõdulint, märkekriit
Töö etapid	1 – Materjali valimine jamõõtmine; 2 – Õmblusmasina töökorda seadmine (niidi ja nõela valimine, reguleerimine); 3 – Õmblemine
Eneseanalüüs	Proovitöödegaga sai kogemusi mööblitel kasutatavate erinevate katematerjalide (nahk, kunstnahk, mööblikangas, abikangas) õmblemisel. Samuti sai väärt kogemuse õmblusmasina kasutamisel.

III PRAKTIKA

1. Praktika Valgevase14 OÜ's

1) Praktika toimumise aeg: 17.12.2018 – 12.07.2019

2) Ettevõtte tutvustus

2013 aastal loodud Valgevase14 OÜ üks tegevusaladest on 1934 aastal ehitatud, Kalamaja miljööväärtuslikul alal asuva Tallinna maja tüüpi kortermaja haldamine.

Maja omaniku eesmärk on kohandada vana ja auväärne maja uute vajaduste ja nõudmiste tarvis niimoodi, et maksimaalselt säiliks majas peituv ajalooliselt väärtuslik substants.

Maja omaniku eesmärkide täitmiseks on majas 3 ruumi kohandatud tööruumideks.

3) Õppija eneseanalüüs

Kuivõrd praktiliselt olles sai esemeid algusest lõpuni restaureerida, siis olen omandanud esmaseid kogemusi tööprotsessi käigus otsuste langetamiseks.

Käelise tegevuse poolest tunnen end tugevamana puutöö osas. Esemete viimistluseks vajalikku oskust on vaja arendada rohkem.

4) Õpilase hinnang praktikakorraldusele

Praktika eesmärgid, osapoolte ülesanded on praktika lepingus kõik ilusti ja lühidalt kirjas.

Osapoolte positiivne ja motiveeritud suhtumine aitas võimalikest takistustest alati üle saada.

Koolipoolne korraldus- Täna kooli, et võimaldada praktika läbida Valgevase14 OÜ's. Lepingu sõlmimine oli kiire ja korrektne. Samuti olen tänulik koolipoolse paindlikkuse eest kui tänu suurele töökoormusele praktika aruande täitmisega ajanappusesse jäin.

Meister Margus Sildre't täna praktika juhendamise eest- mulle sobib väga hästi selline juhendamise formaat, et enne restaureeritava eseme esitlemist hr Margus Sildrele, tuleb eelnevalt saata restaureerimise ülesanne. Meister saab eelinfo eseme kohta, ühe korraga saab probleemid ja murekohad läbi arutatud. Edasi saab vastavalt püstitatud ülesandele ja meistri soovitudele/nõudmistele realselt töid teostada. Kusjuures positiivne on selle juures just see, et sobivate tööviiside kasutamiseks tuleb ise lahendused leida erialasest kirjandusest ja internetist. Minu jaoks oli selline praktika väga arendav.

Valgevase14 OÜ's oli praktika teostamine paindlik. Iseseisvat tööd sai teha ka töövälisel ajal. Töötingimused spartalikud, kuivõrd tegemist väikeettevõttega. Praktika alguses olid olemas puidu töötlemiseks vajalik käsitööriistad ja elektrilised käsitööriistad. Kuivõrd osaühingu juhtkond näeb mööbli restaureerimises tuleviku perspektiivi, siis praktika käigus sai vajaduse põhiselt soetatud mitmeid tööpinke nagu näiteks puidutrepink, elektriline vesikäi, puidu töötlemise pink (paksusmasin-höövel-saag), puruimur. Ühes tööruumis on pooleli sundventilatsiooni rajamine mööbli ohutuks viimistlemiseks.

Praktikabaas panustab ohutu töökeskkonna loomiseks. Kuivõrd valdkond on osaühingu jaoks uus, siis vastavalt vajadusele hangiti isikukaitsevahendeid.

Kuivõrd praktiliselt olles sai esemeid algusest lõpuni restaureerida, siis olen omandanud esmaseid kogemusi tööprotsessi käigus otsuste langetamiseks. Käelise tegevuse poolest tunnen end tugevamana puutöö osas. Esemete viimistluseks vajalikku oskust on vaja arendada rohkem.

5) Kokkuvõtte praktikast

1: Praktikabaasis viidi läbi allpool loetletud projektid:

- Täispuidust tahvelukse restaureerimine;
- Aidakirstu restaureerimine;
- Seinale kinnitatava talukapi restaureerimine;

- Koolilaua restaureerimine;
- Rätikuhoidja restaureerimine;
- Puusepa tööriistakohvri restaureerimine taaskasutusse võtmiseks;
- Vana aknaraami taaskasutusse võtmine peeglina;
- Keldriakna restaureerimine;
- Korterit puitakna restaureerimine ja puuduvate veeninate paigaldamine raamidele;
- Aiatooli restaureerimine;
- Puidu töötlemiseks vajalike tööriistade (vesikäi, treipink, saag-höövel-saag) paigaldamine ja töökorda seadmine.

2. Praktika SA Kanut`is

1) Praktika toimumise aeg: 37 praktikapäeva ajavahemikul 29.08.2019 – 06.03.2020.

2) Ettevõtte tutvustus

2014 aastal moodustatud SA Eesti Vabaõhumuuseum Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus Kanut eelkäijad on olnud Vabariiklik Restaureerimiskeskus, Ennistuskoda Kanut. Kanuti põhiülesanded on kultuuriväärtuslike esemete konserveerimine, restaureerimine ja digiteerimine.

Kanut struktuuri kuuluvad: maali, puidu ja metalli konserveerimise osakond, esemete konserveerimise osakond ning dokumenteerimis- ja digiteerimisosakond.

Praktika sai läbitud maali, puidu ja metalli konserveerimise osakonnas puidu konservaatorite juhendamisel (põgusalt sai tutvutud ka metalli konserveerimisega).

3) Õppija eneseanalüüs

Kuivõrd praktikal olles sai esemeid algusest lõpuni restaureerida, siis olen omandanud esmaseid kogemusi tööprotsessi käigus otsuste langetamiseks.

Tunnen end tugevamana puutöö osas. Esemete traditsiooniliste viimistlustehnikate osas on vaja ennast arendada.

4) Õpilase hinnang praktikakorraldusele

Praktika koolipoolne korraldus- Täna kooli, et praktikalepingu sõlmimine oli kiire ja korrektne. Samuti olen tänulik koolipoolse paindlikkuse eest, et võimaldati sõlmida pikaajaline leping, mis võimaldas leida sobiva aja praktika läbimiseks.

Kanutis oli praktika teostamine paindlik ja töötingimused head. Kõik vajalikud tööriistad, materjalid töö tegemiseks on olemas.

Ülesannete täitmisel oli kõige vahetumaks juhendajaks hr Mart Verevmägi aga juhendamisel osalesid ka hr Viljar Talimaa ja pr Tuuli Trikkant.

Kanut panustab väga oluliselt ohutu töökeskkonna saavutamisse- näiteks elektritööriistadega töötamine on lubatud juhendajate juuresolekul. Vastavalt vajadusele on võimalik kasutada isikukaitsevahendeid (kõrvaklapid, respiraatorid, kaitseprillid vms).

Kogenud meistrite juhendamise all sai täiendavaid teadmisi konserveerimise protsessi käigus õigete otsuste langetamiseks ja õigete töövõtete kasutamiseks.

5) Kokkuvõtte praktikast

Praktika ajal sai osaletud allpool loetletud kultuuriväärtuste konserveerimisel:

- Auriku rooliratas;
- Vurrpuur;
- Erinevate stiilide ja ajastute toolid;

- Puidust lühter valgustid;
- Vasest lühter valgustid;
- Vineerist kübarakarp;
- Seinakapp;
- Lauaraadio;
- Kanapee;
- Seinakell;
- Raamatukapp.

Eelnevalt loetletud objektidel sai esemete konserveerimisel teostatud allpool loetletud töid:

- kahjustuste hindamist ja esmase tööplaani koostamine;
- puhastamine;
- osandamine (osaline või täielik);
- puidu- ja spooniparandus;
- koostamine (liimimine, tappimine, tüübeldamine);
- pinna viimistlemine;
- kultuuriväärtuste transport ja paigaldus;
- kõva polstri vaheriide eemaldamine riidet ning tooli raami kahjustamata ja riide tagasi panek naeltega.

IV MÖÖBLI RESTAUREERIMINE

1. TALUKAPI RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Talukapp;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: 1930-ndad;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Omanik: Prk Schimanski;

KAPI KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Mõõdud: Kõrgus- 865mm, laius- 700mm, sügavus- 370mm (vt Foto 1, Foto 2, Foto 3). Kapi on kaks täispuidust riulit, mis toetuvad kapi külgedele kinnitatud liistudele.

Kapi uks, küljed ja fassaad on viimistletud pruunikas-musta aaderdusega (vt Foto 1, Foto 2, Foto 3).

Kapi on üks uks, millel kaks klaasi. Kapi ukse ülemisse ja alumisse äärde on puuritud kolm ventilatsiooni avaust (vt Foto 1).

Süvistatud ukselekk on eemaldatud. Uksele paigaldatud pindmine haak (vt Foto 8);

Kapi lagi on piiratud eest, vasakult ja paremalt rihvaservaga. Kapi põhi on piiratud eest, vasakult ja paremalt mõigasservaga (vt Foto 1, Foto 2, Foto 3);

KAPI LUGU

Kapi valmistamise aja ja koha kohta andmed puuduvad. Kapp on alates selle soetamisest asunud Tallinnas, Kalamajas. Enne sõda ja ka sõja ajal võis kapp olla kasutuses köögi seinakapina. Arvatavasti 60-70ndatel aastatel paigutati kapp keldrisse ja seda kasutati kingsepa tööriistade ja –tarvikute hoidmiseks. Kapp tühjendati ja paigutati niiskest keldrist oluliselt kuivemasse ruumi ca 5 aastat tagasi. (vt Foto 1).

KAPI OTSTARVE TULEVIKUS

Kapp on plaanis võtta igapäevasesse kasutusse seinakapina.

KAPI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Tootmisel	Enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	-	-
Kasutusväärtus	+	+	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	+	+	+

Uudsus	+	-	-
Sentimentaalne	-	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- *Kapi välis- ja sisepinnad on tugevalt määrdunud (vt Foto 1, Foto 2, Foto 3);*
- *Kapi aaderdus on osaliselt kahjustunud (vt Foto 1 ja Foto 7)*
- *Kapi ukse ülemine klaas on katki (vt Foto 5);*
- *Kapi ukse algne, süvistatud lukk on eemaldatud ja uksele on paigaldatud kaasaegne, kapiga mitte sobituv lukandriiv (vt Foto 4, Foto 7);*
- *Kapi eesmisele vasakpoolsele mõigasserva osale on naeltega kinnitatud vineerist liist (vt Foto 1, Foto 6)*
- *Kapi parema külje tagumises osas on rihvaservalt puudu ca 4 cm ja 1 cm laiune laast (vt Foto 2);*

RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Kuivõrd *Kappi* kasutatakse edaspidi üldkasutatavas ruumis seinakapina, siis kasutuskõlblikusse seisundisse viimiseks tuleb:

- eemaldada väärtusetud ja ilmet rikkuvad kihistused;
- vahetada katkised detailid;
- paigaldada ajastutruud puuduvad detalilid;
- parandada ja kaitsta olemasolevat viimistlust.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Ettevalmistus- *kapi* seisukorra hindamine ja dokumenteerimine;
- 2) Katkise klaasi eemaldamine ja asendamine uue 2mm klaasiga;
- 3) Uksele paigaldatud lukandriivi ja mõigasservale kinnitatud vineeri eemaldamine;
- 4) *Kapi* seesmine ja väline puhastamine pesuseebi ja sooja veega;
- 5) Väiksemate pindmiste mehaaniliste kahjustuste täitmine kitiga. Suuremad kahjustuste täitmine pahtliga. Seina läbivad augud plommida;
- 6) Luku, vasturaua ja ajastutruu ukse käepidime ja lukuaugu kaunistuse paigaldamine;
- 7) Lisada *Kapi* tagaseinale kaks aasa;
- 8) Rihvaservalt puuduva laastu täitmine puiduga (plommimine);
- 9) Kunstilise markeriga aaderduse taastamine;
- 10) *Kapi* välise pinnale šellaklaki kandmine;
- 11) *Kapi* kasutusse andmine.

KAPI RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- Klaas oli kinnitatud ukse sisse puidust liistudega, mis omakorda olid ukse külge kinnitatud naeltega. Liistude eemaldamisel tuli jälgida, et ei muljuks ukse ega liistu nähtavaid pindu. - Liistude eemaldamist alustasin klaasi pikema külje kesktelt. - Uue klaasi lõikamiseks mõõtude võtmine ja sobivasse mõõtu lõikamine. - Klaasi kinnitamine ukse külge vanade liistudega. (vt Foto 9)	Lai peitel, lõiketangid, haamer, tifti(klambri) eemaldaja, klaasinuga, mõõdulint.	2 mm lehtklaas (analoogne terve, alles jäetava klaasiga), liistunaelad.	Ca 2 h
3	- Ilmet rikkuvate detailide eemaldamisel tuli jälgida, et eemaldamise käigus ei saaks kahjustada olemasolev aaderdus, mis vastavalt püstitatud ülesandele tuleb säilitada. (vt Foto 10 ja Foto 11)	Kruvikeeraja, naelatangid, tifti eemaldaja.		Ca 0,5 h
4	Kappi sise- ja välispind pesti kaks korda sooja vee ja roheline seebiga (vt Foto 12)	Puuvillasest riidest pesulapp.	Vesi, roheline seep	Ca 2 h
5	- Kruvide- ja naelte augud täideti linaõli kitiga. (Selgitus: täidetavad avad on väikesed, kiti sattumisel olemasolevale viimistluskihile ei teki kahjustusi ja kitt on lihtsalt eemaldatav, edasiste tööde loetelu ja ajaline raamistik on piisavalt pikk kiti kuivamiseks). - Tagaseinas olevaid läbivaid kruviauke, mida kasutati varasemalt kapi seinale kinnitamiseks ja tagaseina laudade kuivamisest tingitud laudade vahelisi pilusid otsustati mitte täita kuivõrd need elemendid viitavad kapi vanusele ja sellele kuidas varasemalt kinnitati kappe seintele.	Kunstniku spaatel	Kitt	Ca 0,5 h
6	- Soetatud süvistatav, õige käelisusega, kuid ilma võtmeta lukk, mis mõõtudelt oli ca 3mm sügavam kui ukse sees olev luku pesa; - Süvistati kapi ukseks olevat luku pesa sügavamaks ca 2mm- rohkem ruumi polnud, sest kapi ukse klaaside vahel olev liist oleks tulnud kinnitustest lahti. Seega tuli täiendavalt käiata luku korpust vähemalt 1 mm võrra lühemaks; - Lukuvõtme tegemiseks lukukorpus avati ja kolme muukplaadi järgi viiliti võtmetoorikust vajaliku kujuga võti (vt Foto 13 ja Foto 14) - Kuivõrd luku keel läheb olemasolevasse keele avasse, siis loobutakse vasturaua paigaldamisest; - Kapi valmistamise ajale vastavalt kinnitatakse lukk kapi külge miinuspea kruvidega. (vt Foto 17)	Peitlite komplekt, haamer, elektrikäi, muukviilide komplekt, kruvikeeraja.	Kapi lukk (süvistatav), võtme toorik, Kruvid.	Ca 4 h
7	- Kapi seinale kinnitamiseks paigaldati kapi külgmiste seinte laudade sisse süvistatavad riputusaasad. (vt Foto 15 ja Foto 16)	Peitlite komplekt, haamer, mõõdulint, märkepliats.	2 süvistatavat riputuse aasa	Ca 2 h

8	Rihvaserva plommimiseks tasandati pinda, plommi materjalist vooliti välja enam vähem sobilik tükk. Seejärel kanti liim pindadele ja suruti pinnad kokku. Peale liimi kuivamist vooliti ja lihviti plomm tasaseks rihvaserva äärega. (vt Foto 20, Foto 21, Foto 22).	Peitlid, haamer, saag.	Liim, plommi materjal	Ca 2 h
9	Kapi välispinnal aaderduse defektid retušeeriti musta- ja kakaopruuni värvi kunstilise markeriga (vt Foto 18 ja Foto 19).	Pintslid,	Kunstilised markerid (puidu jaoks)	Ca 15 h
10	Kapi väline pind kaeti šellak lakiga.	Riidest ja lambavillast valmistatud tampoonid	Šellak lakk, detanureeritud piiritus, lihvpaber (P320)	Ca 10 h
	Kapi sisepindade ja riiulite vahatamine.	Kuumaõhu puhur (kapi sisepinna vahatamiseks)	Vaha	Ca 2 h
11	Kapi transport toimus isikliku väikekaubikuga. Rakendati meetmeid, et koormarihm, millega kapi liikumine sõidu ajal välistati, ei muljuks kappi. Kaubiku põranda ja kapi põranda vahele paigutati lainepapp ja koormarihmade ja kapi äärte vahele asetati kahekordne kiht lainepappi. Transportimise ajaks kapi uks lukustati, kapi riiulid eemaldati kapist.	Koormarihmad.	Lainepapp	Ca 2 h
11	-Kapi kliendile üle andmisel selgitati omanikule, et kapis ei tohi hoiustada niiskeid asju ning kapp ise peab samuti asuma stabiilse temp ja niiskusega ruumis.			Ca 0,5 h

ENESEANALÜÜS

Klaasimisel, metalli- ja puidutööde teostamisel probleeme polnud. Kõik püstitatud ülesanded said täidetud.

Aaderduse retušeerimine oli uus kogemus. Samuti ka šellak lakiga lakkimine.

NB! Talukapi tüüpi kapp oleks ehk õigem katta vahaga, kuid kuivõrd kapp on pärit oma majapidamisest, siis õppimise eesmärgil sai selle pind lakitud. Poleer teostati lakile sellepärast, et sellega tuli kapi aaderdus paremini esile. Tulemusega igati rahul.

FOTOTABEL I

Foto 1

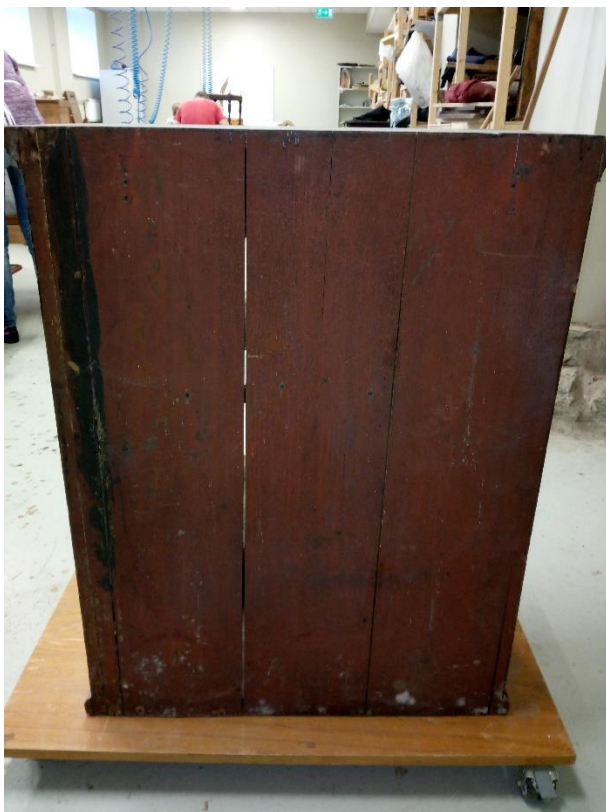
Kapi eestvaade. Näha ukse ülemisse ja alumisse äärde puuritud ventilatsiooni augud.

Foto 2

Kapi külgvaade

Foto 3

Vaade kapile tagant

Foto 4

Uksele paigaldatud lukandriiv

Foto 5

Kapi ukse ülemine klaas, mis on katki.

Foto 6

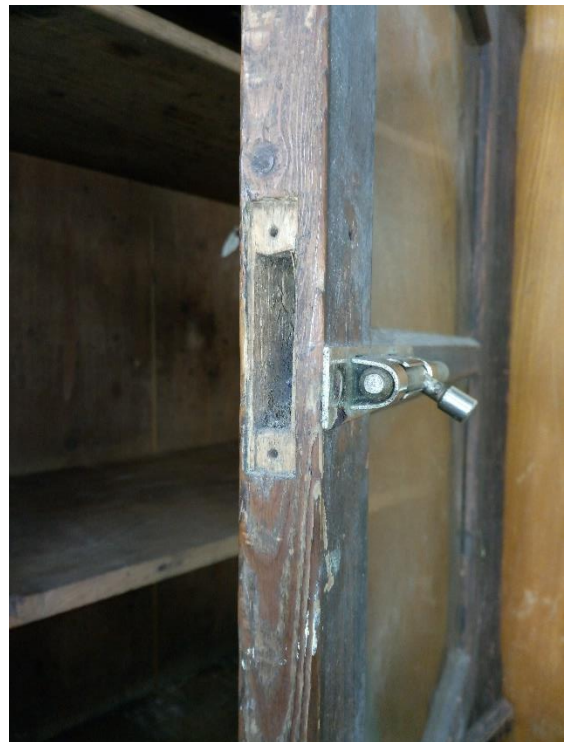
Mõigasservale kinnitatud vineeri riba.

Foto 7

Vaade kapi küljele. Foto alumises osas näha mehaanilisi kahjustusi, riibitud aaderdust. Foto ülemises osas näha halle laike (mis ei ole hallitus).

Foto 8

Eemaldatud ukseuku pesa ja uksele paigaldatud lukandriiv.

FOTOTABEL II

Foto 9

Kapi ukse katkine klaas on eemaldatud.

Foto 10

Lükandriiv ja riivi vasturaud on eemaldatud.

Foto 11

Mõigasservale kinnitatud vineer on eemaldatud.

Foto 12

Kapi paremal küljel olevad aaderduse vigastused

Foto 13

Avatud lukukorpus võtme valmistamiseks.

Foto 14

Võtmetoorikust on luku muukide järgi valmistatud võti.

Foto 15

Peitlitega on tehtud riputusaasa pesa.

Foto 16

Riputusaas on kinnitatud kruvidega oma pesasse

Foto 17

Lukk on paigutatud lukupesasse ja kinnitatud kruvidega

Foto 18

Mehaanilised kahjustused Kapi seinal enne retušeerimist.

Foto 19

Kapi sein pärast retušeerimist.

Foto 20

Puudev laast rihvaserval.

Foto 21

Rihvaserva pind on tasandatud ja valmis liimimiseks.

Foto 22

Plomm on asetatud rihvaservale. Peale plommile tugeva surve andmist on plomm kinnitatud oma kohale maalriteibiga.

Foto 23

Üldvaade kapile eest peale lakkimist. Kapp on paigutatud seinale, kus see hakkab paiknema peale ruumi remonti.

Foto 25

Üldvaade kapile paremalt peale lakkimist.

Foto 24

Üldvaade kapile vasakult poolt peale lakkimist.

Foto 26

Detailfoto ukseluku ja lukukatte paigaldamisest, retušeerimisest, kruviaukude täitmisest ja viimistlusest (võrdlemiseks Fotoga 10).

Foto 27

Detailfoto mõigasserva viimistluse lõpptulemusest (võrdlemiseks Fotoga 6 ja Fotoga 11).

Foto 28

Detailfoto kapi parempoolse külje viimistlusest (võrdlemiseks Fotodega 7, 18 ja 19)

2. LUTERMA RAHVATOOLI RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Luterma vineerpõhjaga tool. Tuntud kui „Luterma rahvatool“;
- Valmistaja: A. M. Lutheri Mehhaanilise Puidutööstuse a/s tehase toodang;
- Valmimisaasta: 1930-ndad;
- Kirjeldus: Kõrgus- 980mm, laius- 420mm, sügavus- 440mm, toolipõhi tahapoolle kitsenev, seljatugi kolme püstpulgaga;
- Materjal: Kask, vineer;
- Juhdandaja: Margus Sildre;
- Omanik: Prk Schimanski;

TOOLI LUGU

Tool on alates selle soetamisest kuulunud ühele perekonnale. Sõja-järgsel perioodil otsustas pererahvas paigutada *Tool*i kööki. Sellel põhjusel värviti *Tool* vastavalt köögis kasutusel olnud värvilahendusele üle

Toolipõhja vahetuse aja kohta andmed puuduvad.

TOOLI OTSTARVE TULEVIKUS

Majapidamises on regenereeritavale *Tool*ile lisaks veel kolm Luterma rahvatooli, mis on komplektis söögilauaga. Regenereeritav *Tool* on plaanis kasutusele võtta igapäevaselt teiste toolide kõrval söögitoa komplektis.

TOOLI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Tootmisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	-	-
Kasutusväärtus	+	+	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	+	+	+
Uudsus	+	-	-
Sentimentaalne	-	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- *Tool*i algne viimistlus on kaetud valge- ja sinepikollase värviga (vt *Foto 1*);
- *Tool*ile omane ergonoomiliseks pressitud toolipõhi on vahetatud vineerplaadi vastu, mis on kinnitatud raami külge naeltega (vt *Foto 2*);
- Parempoolse sidepulga ja parempoolse tagumise jala tappühendus on liimist lahti (vt *Foto 3*).

TOOLI RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Kuivõrd *Tool*i kasutatakse edaspidi söögitoa komplekti ühe osana siis tööde käigus tuleb:

- taastada *Tool*i ajastutruu toolipõhi ja – värv;
- tagada *Tool*i mehaaniline tugevus.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 12) Ettevalmistus- *tool*i seisukorra hindamine ja dokumenteerimine;
- 13) *Tool*i toolipõhja eemaldamine;
- 14) Vineerist uue toolipõhja lõikamine;
- 15) Toolipõhjale pressiga „Luterma rahvatoolile“ iseloomuliku ergonoomilise kuju pressimine;
- 16) *Tool*ilt värvi eemaldamine. Kasutada vastavalt vajadusele mehhaanilist -, kuumutamist – või keemilist eemaldust;
- 17) Tappühenduse fikseerimine liimiga;
- 18) Uue toolipõhja paigaldamine;
- 19) *Tool*i pinna lihvimine ja ettevalmistamine viimistlemiseks;
- 20) *Tool*i viimistleda arvestades toole, millede juurde restaureeritav tool kuulub- pähklipruun peits ja šellak lakk;
- 21) *Tool*i kliendile üle andmine ja selle pikaajaseks kasutamiseks vajalike juhiste andmine;
- 22) Eneseanalüüs.

TOOLI RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	Toolipõhja eemaldamisel raami küljest tuli jälgida, et kahjustada ei saaks <i>tool</i> i raam. Samuti ei tohtinud protsessi käigus lõhkuda olemasolevat toolipõhja plaati, sest seda oli edaspidi võimalik kasutada uue toolipõhja välja lõikamisel;	Haamer, kang, naelatangid, lõikenäpitsad		Ca 0,5 h
4	- Uue toolipõhja paksuse mõõtmine <i>tool</i>i raamilt; - Spooniribadest pressi jaoks sobiliku pikkusega ribade lõikamine (40 cm) (vt <i>Foto 4</i>); - Spooniribadest õiges laiuses spoonikihi kokku liitmine (40 cm); - 5 spoonikihi kokkuliimimine ja pressi alla paigutamine (vt <i>Foto 5</i>); - Spoonidest koostatud vineeri pressi all hoidmine kuni liimi kuivamiseni ja selle pressi eemaldamine.	Nihkkaliiber, mõõdulint, nuga, rihtlatt, lõikematt, pressi komplekt, pitskruvid.	Puiduliim, liimpaber, spoon.	Ca 3 h

3	- Vana toolipõhja järgi uue toolipõhja piirjoonte joonimine (vt Foto 6); - Toolipõhja viineerist välja saagimine. Täpsuse tagamiseks iga külje saagimise järel korrigeeriv mõõtmine; - Toolipõhja lihvimine ja vineeri vanandamine (vt Foto 7);	Lintsaag, lihvmasin, joonlaud.	Lihvpaber, vanandaja- (tsinksulfaadi lahus?)	Ca 2 h
5 ja 8	- Värv ja selle all oleva laki maha kaapimine tooli kõikidelt pindadelt ja tooli põhja raami alumistelt ja sisemistelt pindadelt; - Kohtadelt kuhu kaapelehega ligi ei pääse, kasutatud skalpelli (sisenurgad, väikesed kumerused); - Peale värvi eemaldamist tooli pinna lihvimine. Peale lihvimist ilmnes vaatluse käigus, et puidu pinnal on osaliselt kerkinud üles peenikesed puidukiud. Selle eemaldamiseks töödeldi puidu pinda kuuma veega, peale puidu pinna kuivamist töödeldi pinda teistkordselt lihvapaberiga (vt Foto 8).	Kaapeleht, nikerdamise skalpellig	Lihvpaber	Ca 5 h
6	- Täiendava vaatluse käigus tuvastati, et kõik ülejäänud tappühendused on endiselt korrektselt kinni. Eeltoodust lähtuvalt painutati tooli jalgu ettevaatlikult nii palju, et sidepulga otsa ja tapi pesa vahel oli nii palju ruumi, et kanda sooja veega lahjendatud puiduliim süstla ja nõelega tapi pesasse. - Peale liimi kandmist tapi pesasse pingutati tooli raam õigesse asendisse pitskruviga.	Süstla komplekt, pitskrugi	Puiduliim	Ca 1 h
7	- Tooli põhja hoidvale raamile kantud liim. Peale mida toolipõhi on pitskruvidega kinnitatud tooli raami külge (vt Foto 9).	Pitskruid	Puiduliim	Ca 0,5 h
9	- Peale tooli põhja lõplikku lihvimist kanti toolile peits; - Peale peitsimist tool krunditi (vt Foto 10); - Peale krundimist tool lakiti; - Lakkimise käigus toolipõhjal esile kerkinud „õhumullide“ liimimine (vt Foto 11, 12, 13); - Spooni paranduskohtade retušeerimine; - Tooli lõplik lakkimine; - Tooli vahatamine loodusliku vahaga, mida võib kanda lakitud mööblile; - Tooli jalgade alla vildi ribade liimimine.	Riidetükid, Süstal, pitskruid, nuga, liim.	Vesi, Puidupeits, Värnits, tärpentiin, šellak, denatureeritud piiritus, mööblivaha, vildiriba.	Ca 3 h
10	Tooli transport töökojast kliendini toimus isiklikult ja väikekaubikuga. Kuivõrd oli vihmane ilm, tuli tooli kaitsta märjaks saamise eest. Lisaks oli kaubikus ka teisi esemeid, seega otsustasin toolile ümber mähkida mullikile. Kohtadele, kus tooli oli kontaktis koormarihmaga paigutasin spetsiaalselt selleks kohandatud vildi tükid.	Koormarihmad.	Mullikile, vilt.	Ca 1h
10	- Tooli kliendile üle andmisel selgitati tooli omanikule, et kord aastas on soovitatav toolipõhja värskendada. - Tooli kasutamisel soovitati kasutada tooli vastavalt selle otstarbele: jalgadega vineerist	-	-	Ca 1 h

	toolipõhjale astuda pole soovitatav, kiikuda tooliga pole soovitatav, veega tooli pesta pole soovitatav.			
--	--	--	--	--

FOTOTABEL I

Foto 1

Toolii eestvaade

Foto 2

Toolii toolipõhi.

Foto 3

Vaade toolii parempoolsele sidepulgale.
Sidepulga ja tagumise jala tappühendus on
lahti.

FOTOTABEL II

Foto 4

Tools põhja spoonikihtide mõõtu lõikamine.

Foto 5

Press tooli põhja liimimiseks

Foto 6

Pressitud vineerplaat, millele on kantud õiged mõõdud. Pildilt on näha ka pressi abil plaadile antud kumerus.

Foto 7

Tools põhi on mõõtu lõigatud ja vanandajaga töödeldud.

Foto 8

Värvist puhastatud tooliraam

Foto 9

Toolipõhi on liimitud, paigutatud raami sisse ja kuivab pressi all.

Foto 10

Tool on peitsitud peitsiga (vee baasil) ja krunditud värnitsa ja tärpentiini seguga.

Foto 11

Šellak lakiga katmise käigus moodustus toolipõhjale kolm „õhumulli“, mis tähendas, et kõige pealmine spooni kiht ei olnud piisavalt kvaliteetselt liimitud. „Õhumullide“ liimimiseks lõigati spooni kihti skalpelliga piki puidu kiudu sisselõige. Sisselõike kaudu kanti süstlaga vees lahustatud puiduliimi spooni kihtide vahele.

Foto 12

Peale „õhumullide“ täitmist pressiti spoonikihid kokku.

Foto 13

Peale liimimist jäid nähtavale kohad, kuhu tehti sisselõiked. Need kohad retušeeriti.

Foto 14

Tool on lakitud, vahatatud.
Jalgade alla on liimitud vildi ribad.
Tool on üle antud kliendile.

ENESEANALÜÜS

Peitsimisega läksin natukene alt. Kogenematuses jäi tegemata üks tähtis asi- varem värviga kaetud pindandel peitsi proov (mitte eriti nähtavas kohas). Prooviga oleks kohe aru selgeks, et vastavalt juhendile segatud vesipeits oli liiga tume võrreldes korteris olevate teiste toolidega. Samas sobitub tool ideaalselt muu mööbliga samuti võttis selle tooli omaks kass.

3. LUTERMA AIATOOLI RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Luterma aiatool;
- Valmistaja: A. M. Lutheri Mehhaanilise Puidutööstuse a/s tehase toodang;
- Valmimisaasta: 1930-ndad;
- Kirjeldus: Kõrgus- 790-1090mm, laius- 600mm, sügavus- 90-1000mm, käetugedega;
- Materjal: Kask
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Omanik: Prk Schimanski;

TOOLI LUGU

Tool on alates selle soetamisest asunud Lääne- Virumaal Arbavere külas, Koppase talus. Sõja- järgsel perioodil oli *Tool* pidevas kasutuses. 80-ndatel aastatel kulus *Tool*i kangasriie katki ja *Tool* tõsteti kolikambrisse, kus närilised hävitasid kangasriide täielikult. *Tool*i komplekti kuulus jalatugi, mis on kadunud (vt Foto 1 ja Foto 1a).

TOOLI OTSTARVE TULEVIKUS

Tool on plaanis võtta kasutusse aias päevitamise ja puhkamise toolina.

TOOLI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Tootmisel	Enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	-	-
Kasutusväärtus	+	+	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	+	+	+
Uudsus	+	-	-
Sentimentaalne	-	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- *Tool*i puidust raam on määrdunud (vt Foto 2 ja Foto 3);
- *Tool*i kangasriie puudub (vt Foto 2 ja Foto 3);
- Jalatoe metallkinnitused on puudu (vt Foto 4, Foto 5, Foto 6);

- Kohal, kus peavad paiknema metallist kinnitused, on raami eesmistes otstes mehaanilised kahjustused- 2-3 cm pikkused praod, kruviaugud, puit murdunud (vt Foto 4, Foto 5, Foto 6);
- Vasakpoolse käetoet tugipulga ja kangasriide raami neetühendus lahti. Neet puudub (vt Foto 4);
- Esimeses sidepulgas ca 20 cm pikkuna pikipragu (vt Foto 7a, Foto 7b).

RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Kuivõrd *Tooli* kasutatakse edaspidi ilma jalatoeta selle algsel eesmärgil, siis sellele esialgse funktsiooni tagasiandmiseks tuleb:

- parandada raami katkised detailid;
- paigaldada puuduolevad osad;
- *Tooli* puitdetailide lakkimine.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Ettevalmistus- *tooli* seisukorra hindamine ja dokumenteerimine;
- 2) *Tooli* raami puhastamine, kangasriide raami küljest vanade tihvtide eemaldamine;
- 3) Kangasriide raami parempoolse eesmist otsas oleva prao liimimine;
- 4) Kangasriide raami vasakpoolse eesmise otsa parandamine- katkise raami osa eemaldamine ja „plommi“ kinnitamine tüübli ja liimiga;
- 5) Põhjusel, et puuduvad nii *tooli* jalatugi kui ka raami küljes jalatuge hoidvad metallist kinnitused siis on otstarbekas paigaldada metallist kinnitusplaatide asemele samas mõõdus puidust katteplaadid, mis puuduvate detailide leidmisel saaks eemaldada;
- 6) Eesmise sidepulga liimimine;
- 7) Vasakpoolse käetoet ja kangasriide raami ühendamine õiges mõõdus mööblipoldiga;
- 8) *Tooli* raami lakkimise šellak lakiga;
- 9) *Tooli* valmimise ajale omase kangasriide paigaldamine;
- 10) *Tooli* kliendile üle andmine ja selle pikaajaseks kasutamiseks vajalike juhiste andmine;
- 11) Eneseanalüüs.

TOOLI RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. Plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- <i>Tooli</i> raami pesemine roheline seebi ja sooja veega, - Kangasriide raami küljest vanade tihvtide eemaldamine naelatangide ja tifti eemaldajaga;	Naelatangid, tiftieemaldaja	Roheline seep, vesi	Ca 0,5 h
3	- Kangasriide raami parempoolse tugipulga eesmist otsas olev pragu (vt Foto 9) esmalt liimiti puiduliimiga ning suruti kokku pitskruviga. Paraku olid puidus nii suured pinged, et peale pitskruvi eemaldamist tulid liimitud pinnad taas lahti. - Seejärel saeti rauasaaga pragu laiemaks ja sirgemaks, täideti liimiga ja spooniga	Nuga, rauasaag, pitskruid.	Puiduliim, spoon.	Ca 2 h

	ning tugipulga otsas olev pragu suruti kokku.			
4 + 5	- Kangasriide raami vasakpoolse eesmise otsa katkise osa tasandamine, valmistamiseks ette plommimist; - Kasepuidust plommi välja lõikamine; - Plommi liimimine ja fikseerimine. (Vt Foto 8)	Tapisaag, peitlid, joonlaud, pitskruvid,	Liim, kasepuidust klots.	Ca 2 h
6	Eesmise sidepulga liimimiseks painutati sidepulka nii, et selles olevasse prakku oli võimalik spaatliga kanda liimi. Sidepulga liimitud prao kokkupressimiseks ja fikseerimiseks kasutati ühekordseid plastikust „kaablisidemeid“.	Spaatel,	Liim, kaablisidemed,	Ca 0,5 h
7	Enne uue mööblipoldi (Vt Foto 10) paigaldamist tuli poldi pea lihvida väiksemaks ja tumendada (Vt Foto 15 ja Foto 16), et see sulanduks Toolil olevate vanade poltidega, selleks lihviti poldi pea väiksemaks ja tumendati kuumutamise ja õlitamise teel; Täiendavalt tuli Tooli raami sisse süvendada uus pesa, mis oleks piisavalt sügav löökmutteri ja kontramutteri jaoks (Vt Foto 11)	Leeklamp, elektrikäi, rauasaag, elektridrell, peitlid, pintsel.	Löökmutter, mutter, mööblipolt, õli,	Ca 4 h
	Ennem mööblipoldi paigaldust peitsiti uued detailid. Peitside segamise teel taotleti saavutada raamiga sarnast värvitooni (Vt Foto 12).	Pintsel	Vee baasil peits.	
8	Tooli raami katmiseks šellak lakiga. - Fikseeriti Tooli raam nii, et seda ei peaks kogu aeg lappama ülesse-alla ja kokku-lahti (Vt Foto 13 ja Foto 14) Tooli raamile kanti ca 20 kihti šellakit.	Riidest lapp, kummikindad.	Šellak lakk, denatureeritud piiritus.	Ca 3 h
	Tooli käetoed on selle tooli uhkus ja au. Seepärast pöörati lakkimisel käetugedele kõige enam tähelepanu: pinnad lakiti ja vahatati rikkumata paatina. Kuivõrd käetoed puutuvad suure tõenäosusega kokku ka higiga siis käetugede pinnad vahatati.	Riidest lapp.	Mööblivaha.	
9	Tooli raamile paigaldati tugev mööbliriie. Kanga kinnitamiseks kasutati vasest dekoratiivpeaga naelu (Vt Foto 17)	Haamer, mõõdulint.	Mööbliriie, dekoratiivnaelad.	Ca 1 h
10	Tooli isiklikul transportimisel tuli arvestada vihmaga ja sellega, et kaubikus on lisaks toolile veel esemeid. Kokku pandud tool paigutati kahe lainepapi lehe vahele, millele tõmmati omakorda ümber pakkekile.	Koormarihmad.	Lainepapp, pakkekile.	

10	Tooli kliendile üle andmisel selgitati tooli omanikule: - kaks kord aastas (enne ja peale välishooaega) on soovitatav tooli puitosaid vahatada loodusliku mööblivahaga, mida võib kanda lakkidele; - Tooli mitte jätta vihma kätte.			
----	---	--	--	--

ENESEANALÜÜS

Kõik püstitatud ülesanded said täidetud.

Välja tooks meister Margus Sildre poolt antud juhised, et tooli istme raami otstes olevad jalatoe hingede kinnituskohad täita panustega nii, et juhul kui kunagi tekib võimalus paigaldada jalatugi, siis on plomm peitliga kergelt eemaldatav ilma raami lõhkumata.

Ise olen kõige enam rahul käetoole paigutatud uue poldi lahendusega ning sellega, et käetugedel olev paatina sai säilitatud.

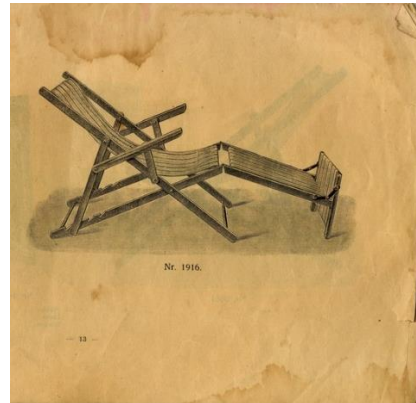
FOTOTABEL I

Foto 1

Näide jalatoega aiatoolist.

Foto 1a

Tool Luterna kataloogist

Foto 2

Tool eestvaade

Foto 3

Tool vasaku külje poolt

Foto 4

Toolil vasak külj: näha neetühendusest lahti käetoetugi ja mehhaaniliselt vigastatud raami ots, mille külge käetoetugi kinnitub.

Foto 5

Toolil raami kahjustused vasakpoolse esimese tugijala kohal.

Foto 6

Toolil raami kahjustused parempoolse esimese tugijala kohal.

Foto 7a

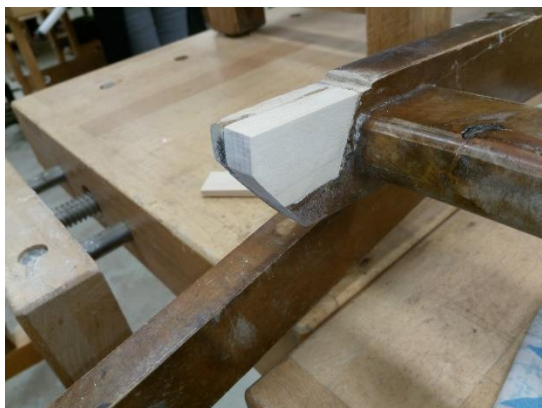
Foto 7b

Toolil esimeste jalgade vahelise sidepulga mehhaaniline vigastus,

FOTOTABEL II

Foto 8

Raami otsa on paigaldatud plomm.

Foto 9

Foto 10

Uue poldi ettevalmistamine.
Mööblipoldi pea all olev kant on ära viilitud, vältimaks toolijala lõhkumist tooli kokku panemisel ja lahti võtmisel. Poldile kinnitatakse löökmutter. Vältimaks poldi lahti- või kinni keeramist paigaldatakse löökmutrile peale õhuke kontramutter.

Foto 11

Toolil jalale on peiteldatud löök- ja kontramutri pesa. Mutri pesast vasakul on näha plomm, mis sai paigaldatud jalatoe hinge kohale. Võimalusega eemaldada plomm kui turgudelt/laatadelt leiab sobiliku jalatoe.

Foto 12

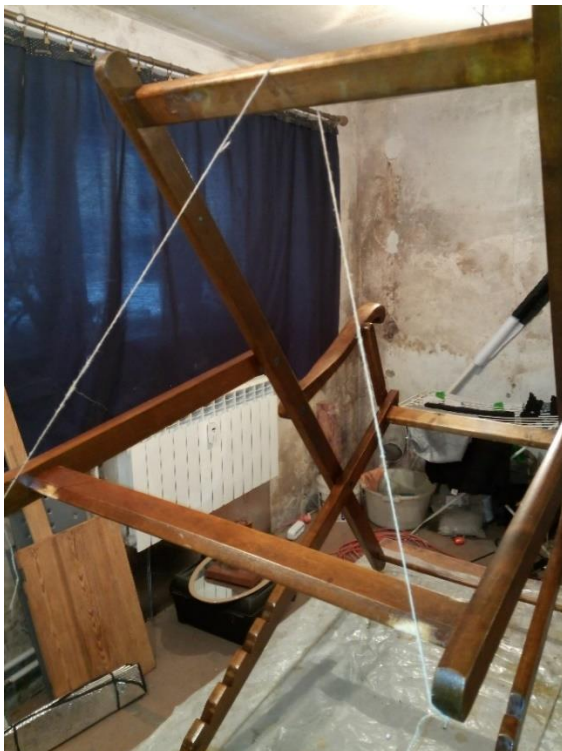
Kolme pulga tooli õppetunni tagajärjel toimub peitsi värvi valimine

Foto 13

Tooli raami šellakiga katmiseks fikseeriti raami asend nõõridega konkreetses asendis.

Foto 14

Tooli raami šellakiga katmiseks fikseeriti raami asend nõõridega konkreetses asendis.

Foto 15

Uus polt (vt Foto 10) oli liiga kirkas ja eristus oluliselt tooli küljes olevatest vanade poltide peadest. Seepärast käiasin poldi pea väiksemaks. Samuti tumendasin metalli hõõgumiseni kuumutamise ja õlivannis metalli jahutamise teel.

Foto 16

Uus, kuumtöödeldud mööblipolt on kinnitatud oma kohale.

Foto 17

Istumiseks mõeldud riie on kinnitatud raami külge dekoratiivsete naeltega.

Foto 18

Raami viimistlemisel on säilitatud paatina, mis on šellak laki mõjul intensiivsemalt esile tulnud, kui varasemalt.

Foto 19

Üldvaade restaureeritud toolile.

4. AIDAKIRSTU RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Aidakirst;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: Teadmata;
- Omanik: Teada;
- Restaureerija: Ian Schimanski;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Tööde algus: 23.01.2019;
- Tööde lõpp: 31.07.2019

KIRSTU KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Mõõdud: Kõrgus- 74 cm, laius- 114 cm, sügavus- 73cm (vt Foto 1, Foto 2, Foto 3, Foto 4).

Kirst on valmistatud kuuse puidust. Kaane laudu koos hoidvad kaared on valmistatud kasest.

Kirst võib olla valmistatud XX saj alguses. Internetis on leitav välimuselt sarnaseid kirste samas piirkonnas (vt Foto 8).

KIRSTU LUGU

Kirst võib olla valmistatud XX saj alguses.

Kirst asub Harjumaal, Lääne – Harju vallas asuvas [redacted] talu aidas. Talu praegused omanikud tõid kirstu 2017 aasta juulis aidast välja. Kirst tühjendati, puhastati tolmus, pesti sooja vee ja roheline seebiga kaks korda puhtaks. Peale kuivamist immutati kirst Pinotex Base -ga ja lakiti. (vt Foto 1).

KIRSTU OTSTARVE TULEVIKUS

Omanikel on soov paigutada Kirst eluruumidesse kujunduselemendi ja loodustoodete hoiukohana. Omanikel on soov, et luku saaks tööle. Näriliste kahjustused hammaste jälgi soovitakse vähendada või kaotada (tulenevalt Kirstu kasutusest).

KIRSTU VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Valmistamisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	+	+
Kasutusväärtus	+	-	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	+	+
Uudsus	+	-	-
Sentimentaalne	-	+	+

Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- *Kirstu* põhi ja jalgade alumised osad on niiskuskahjustusega (*Foto 1, Foto 5*);
- *Kirstus* on puidukahjurite avaused;
- *Kirstu* kaane hingede puidust konstruktsioon on kulunud ja kaane avatud asendisse jätmine kahjustab tagaseina (*Foto 2, Foto 7*);
- *Kirstu* jalad on saetud tasapinnaliseks *kirstu* põhjaga (*Foto 5*). Analoogsed *kirstud* on jalgadega (vt *Foto 8*);
- *Kirstu* korpuses on kaks näriliste poolt tekitatud avaust (*Foto 1, Foto 7*);
- *Kirstu* lukk on tugevalt roostetanud. Puudub kaane külge kinnituv luku „vasturaud“ (*Foto 1, Foto 7*).

KIRSTU RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Säilima peab vana ja kasutatud kuid puhas väljanägemine. Hingede kulumist aktsepteerida. Luku pealispinna edasine roostetamine peatada.

Näriliste kahjustused tuleb kõrvaldada. Põhjalahustada niiskuskahjustust töödelda selliselt, et oleks tagatud piisav tugevus ja oleks välistatud biokahjustuse teke.

Kirstu jalad taastada näidise põhjal (vt *Foto 8*). Kõik jalad asendada *kirstu* põhjalahustadega samalt tasadilt. Üleminek *kirstu* vanalt osalt plommitud detailidele või proteesidele ei pea olema peidetud. Kontrast toob esile vana ja ajaloolise osa *kirstust* ning näitab uudistajale millisest seisust *kirst* on päästetud.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1- Pesta *kirst* rohelise seebiga;
- 2- Kuivatada *kirst*;
- 3- Osendada *kirst* niipalju kui vajalik selle taastamiseks. Samuti eemaldada ilmet rikkuvad ja ebaolulised liist, naelad näriliste kahjustused;
- 4- Teostada puidu parandused (jalad, seinad, lauad, hing, naaglid jne);
- 5- Puhastada luku kate ja luku mehhanism mehaaniliselt roostest ja katta roostesurmaga;
- 6- Koostada *kirst*;
- 7- Immutada *kirst* selliselt, et need konserveeruksid;
- 8- *Kirstu* transport selle omanikuni. *Kirstu* pikaajaliseks kasutamiseks vajalike juhendite andmine.

KIRSTU RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- <i>Kirstu</i> pesemine ja kuivatamine <i>Kirst pesti kaks korda sooja vee ja rohelise seebiga.</i>	Hari	Roheline seep, vesi, puuvillane riie.	Pesemine 2 h; Kuivamine ca 5 päeva

3	- Kirstu kaane eemaldamine kirstu küljest ning kaane osandamine (<i>Fotod 10 kuni 18</i>). <i>Kaane eemaldamiseks tuli eemaldada kirstu tagaseina sees olevad tüüblid. Kaas oli kirstu kaant koos hoidvate kaarte külge kinnitatud naaglitega (peaga tüüblid).</i> <i>Tüüblite ja naaglite eemaldamiseks keerati kruvi tüüblisse või naagli otsas olevasse kiilu. Kruvi koos tüübli või kiiluga tõmmati sõrgkangivõi naelatangidega oma pesast välja.</i> <i>Osandatud detailid märgistati.</i> <i>Kaane osandamisel ilmnes, et laudade ja laudu hoidvate kaarte vahel oli ohtralt puukoi elutegevuse jälgi (Foto 18), mistõttu võeti vastu otsus, et lahti tuleb võtta kogu kirst.</i> Kirstu kaane ka seinte küljest eemaldati mitte algupärased ja ilmet rikkuvad liistud ja naelad. Kirstu korpuse osandamisel detailid nummerdati. Kuivõrd kaane ja kasti osandamisel selgus, et laudade vahel olid parasiitide elutegevuse jäägid, siis pesti kõik detailid uuesti rohelise seebi ja sooja veega puhtaks.	Kruvikeeraja, naelatangid, tifti eemaldaja.	-	Ca 3 h
5	Luku katte ja luku mehhanismi puhastamisel kasutati nii rooste mehaanilist eemaldamist kui ka keemilist rooste eemaldit. Lõpuks kaeti detailid roostesurmaga. Luku puhastamise käigus avati luku korpus ning joonistati luku muukide skeem, mis on vajalik võtme valmistamiseks. Samuti mõõdeti välja kaane eesmise laua külge kinnituva vasturaua mõõdud. (NB! Kahjuks vasturaua ja luku joonised pole siin esitletavad sest jäid kogemata sepa kätte, kes võtme ja vasturaua valmistas)	Elektridrell, terashari, kruvikeeraja, näpitsad.	Roostesurm, õli.	5 h
4	Puidukahjustuste parandamine: - Kaane hingeosa parandamine (<i>Fotod 24 – 26</i>); - Amortiseerunud naaglite, mis oma funktsiooni ei täitnud, asemel uute valmistamine (<i>Foto 6, Foto 23</i>); - Kaane eesmise laua, mille küljes on vasturaud pikiprao parandamine (<i>Foto 6, Fotod 19 – 22</i>). (kuivõrd lauale mõjuvad suured jõud, siis paigutati laua sisse risti 5 tüüblit. Tüübli augud puuriti järgmise laua poolt sellepärast, et tüübel ei jääks väliselt nähtav); - Jalgade proteesimine			5 tp

	(Foto 5 ja Foto 32) (kõikidele uute ja vanande osade üleminekutele paigaldati tüüblid sellepärast, et ühendused oleksid tugevamad); - Kirstu sein- ja põrandalaudade plommimine (Foto 32).			
6	- Kirstu põhja kokkupanek ja sidumine jalgadega. Peale puuduste kõrvaldamist pandi detailid korrektselt kokku. <i>Ilmnesid puudused:</i> a) põhja eesmise laua plomm, mis oli välja mõõdetud teise poole järgi ei olnud õiges mõõdus), b) jalad olid erinevate pikkustega (vt Foto ja Foto) - Küljelaudade paigaldamine (peale iga detaili paigaldamist kinnitati detail tüüblitega mitte lõplikult- et oleks detail oleks fikseeritud kuid, et vajadusel oleks võimalik kirst uuesti osandada) - Kaane koostamine (Kaane lauad pandi naaglitega kinni ning siis pingutati koormarihmaga lauad kaarte külge tugevalt kinni. Siis sai naagleid pingutada) - Kaane kinnitamine kirstu külge (ilmnes, et kirstu kaas täielikult avanedes lõhub lauda ja jalgu, mille külge hinged kinnituvad sest hingede koha peal on oksa kohad, mis on muutnud puidu hapraks). <i>Probleem lahendati selliselt, et:</i> a) kaane ühele poolele kinnitati kahest otsast pleissitud linane nõör kaane käigu piirajaks, b) kaane teisele poolele puuriti pesad kaane tugivarda paigutamiseks. (Foto 39, Foto 40) - Luku paigaldamine. Lukuaugu viilimine parajaks. Luku asukoha järgi paigaldati kaane külge luku vasturaud. (Foto 34 – Foto 38). <i>Võti ja luku vasturaud on tellitud sepakojust.</i>			
7	- Koostatud kirst immutati seest ja väljast värnitsa ja tärpentiini seguga (NB! Eelnevalt, kirstu koostamise käigus immutati kõik laud-laud ja laud-raud kontaktis olevad tasapinnad).		Puuvillane lapp, tärpentiini ja värnitsa segu.	3 h
8	Kirstu transport kliendi juurde toimus isiklikus kaubikus, kus on koormarihmadega kinnitamise valmidus. Seega polnud otstarvet sellise transpordi pakendi koostamiseks, mis kaitseks puitu löökide ja muljumise eest. Küll aga oli vajalik kaitsta kirstu koormarihmade võimaliku muljumise eest- selleks paigutati koormarihma ja kirstu kaane vahele selleks otstarbeks sobilikud vildi ribad. (Foto 41) Kliendile selgitati, et lukku ja luku vasturauda on mõistlik vähemalt kord aastas õlitada.	Koormarihmad, rullikud esemete veeretamiseks.	Ehituspapp, ehituskile, vilt.	3 h

	Kuivõrd kirstu sooviti hakata kasutama ravimtaimedest valmistatud palsamite hoidmiseks, siis sai antud soovitus, et kirst võiks tuulduda kuni värnitsa-tärpentiini lõhn kirstust eemaldub. (<i>Foto 39, Foto 40</i>)			
--	--	--	--	--

ENESEANALÜÜS

Puidutöödega igati rahul. Tulemus sai vastavalt soovitule. Ise rahul ja klient rahul.

Eraldi tooks välja luku taastamise, võtme mõõtude võtmise ja tellimise, uue vasturaua hankimise ning paigaldamise. Oli tore ja õpetlik koostöö sepaga.

Näidisel on analoogse kirstu jalad saetud koonuse kujuliselt (*vt Foto 9*) see jäi omaniku soovil esialgu tegemata sest omanik on näinud analoogset kirst tavapäraste jalgadega. Otsustati, et seni kuni püha tõde pole selgunud las jäävad laiad jalad. Saagida saab täiendava teaduspõhise teabe saamisel alati.

Originaal naaglid olid valmistatud puidulõikega. Kirstu taastamisel said uute naaglite pead saetud, lihvitud. Puidulõiget naaglite valmistamisel sai tehtud minimaalselt üksnes paigaldamisel. Kuigi Kirstu omanikud olid rahul tunnen ise, et lähtuvalt restaureerimise tavast ja põhimõtetest oleks pidanud naagli peade viimistlusel rohkem puidulõiget tegema.

Kokkuvõttes on kirstu uute ja vanade detailide taotluslik kontrastsus mõjuv. Kirstu omanik on rahul.

FOTOTABEL I

Foto 1

Kirstu eestvaade. Näha on eesmisel vasakpoolsel jalal ja põranda laual niiskuskahjustused. Kirstu kaane alla, luku kohale on paigaldatud liist, mis varjab osaliselt hiireaugu.

Foto 2

Kirstu tagumine külg.

Foto 3

Kirstu vasak külg. All ääres näha niiskuskahjustused

Foto 4

Kirstu parem külg.

Foto 5

Vaade kirstu põhjale alt poolt. Näha vasakpoolse esimese jala ja põrandalaudade niiskuskjahjustus. Samuti on näha, et teised jalad on saetud lühemaks.

Foto 6

Vaade kirstule pealt.

Foto 7

Kirstu sisemus. Näha näriliste kahjustused luku kõrval ja vasakpoolse esimese jala kõrval.

Foto 8

Vaade kirstu kaanele seestpoolt.

Foto 9

Internetist leitud pilt Padise vallast pärit aidakirstust. Kuivõrd restaureeritav kirst on samuti pärit Padise vallast, siis restaureeritava kirstu jalgade taastamisel võib järgida pildil näha olevat jalgade kuju.

FOTOTABEL II

Foto 10

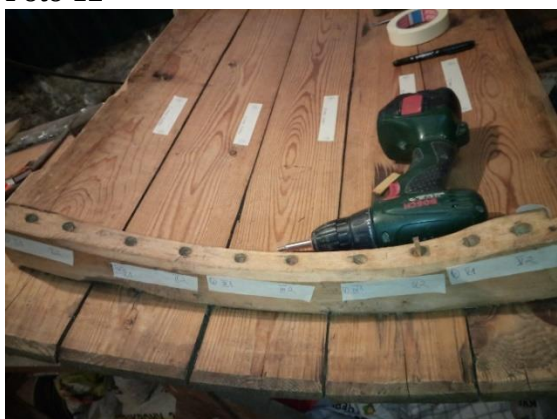
Kirstu kaas on eemaldatud.

Foto 11

Kirstu kaane detailid on märgistatud I

Foto 12

Kirstu kaane detailid on märgistatud II

Foto 13

Kirstu kaane detailid on märgistatud III

Foto 14

Naagli eemaldamiseks keerati kruvi naagli jalamis oleva kiilu sisse.

Foto 15

Kruvi tõmmati kiiluga naagli seest välja naela tangidega.

Foto 16

Kiil on naagli seest välja tõmmatud.

Foto 17

Kiil on naaglist eemaldatud ja nüüd on võimalik naagel kirstu kaanest eemaldada.

Foto 18

Kahjurite elutegevuse jäägid kirstu kaane laudade ja laudu hoidva tugikaare vahel.

Foto 19

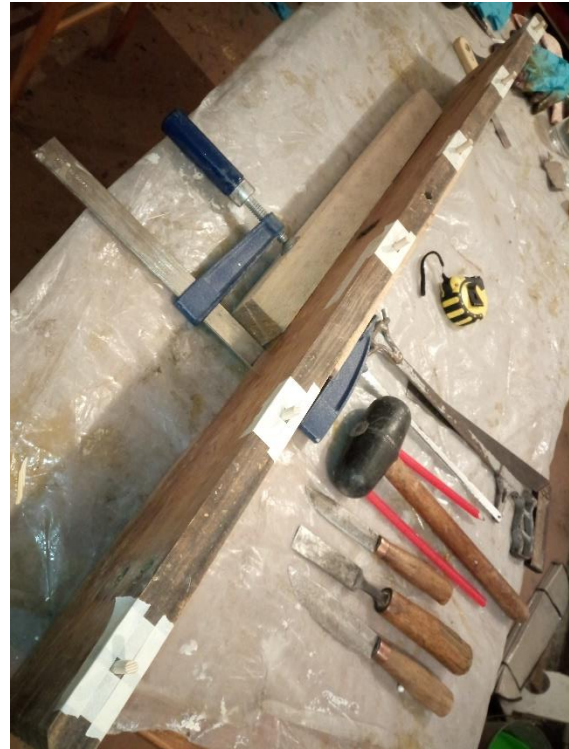
Kaane eesmise laua pikilõhe liimimine.

Foto 20

Kaane eesmisesse lauda on puuritud tugevadavate tüüblite jaoks augud. Tüüblid paigutatakse laua sisse tagantpoolt selleks, et parandust ei jääks fassaadil näha.

Fot 21

Tüüblid on liimimiseks valmis.

Foto 22

Tüüblid on liimitud. Liim kuivab- töö käib. Peale liimi kuivamist eemaldatakse lauast välja ulatuvad tüüblite osad.

Foto 23

Veekahjustustega naaglite asemel valmistati uued naaglid.

Foto 24

Kaane vasakpoolne hinge tagumine osa on saanud tugevaid veekahjustusi ja on pehkimise tõttu oma kuju kaotanud. Pehkinud osa plommitakse. Et konstruktsioon tugevam püsiks, liidetakse uus ja vana detail tappühendusega.

Foto 25

Uus ja vana on ühendatud. Säilinud on hinge tüübli pesa. Uus detail püsib tugevana ja ei takista kirstu tagaseinas liikumist.

Foto 26

Pealtvaade. Hinge detail lõigatakse välja teise hinge järgi (fotol üleval).

Foto 27

Kirstu kaanes olev naela auk.

Foto 28

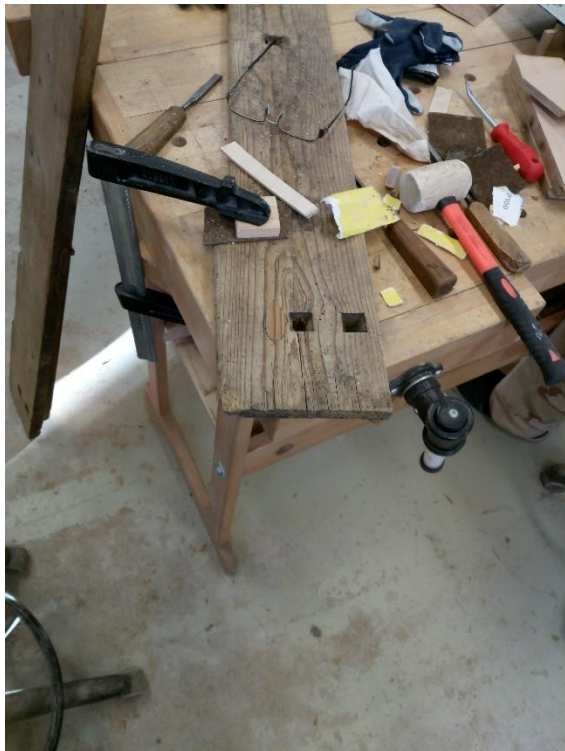
Naela auk on plommitud I

Foto 29

Naela auk on plommitud II

Foto 30

Puidukahjustuste parandamine.

Foto 32

Kirstu seintele ja põhjale tehtud puiduparandused.

Foto 34

Luku korpus on kinnitatud kirstu seina külge.

Foto 31

Plommimine on pooleli.

Foto 33

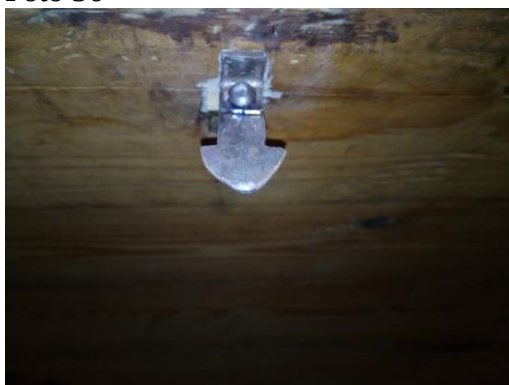
Kirstu raami kokku sobitamiseks ja jalgade pikkste mõõtmiseks. Selle tulemusel tuli teha mitu parandust.

Foto 35

Puhastatud luku korpus enne selle koostamist.

Foto 36

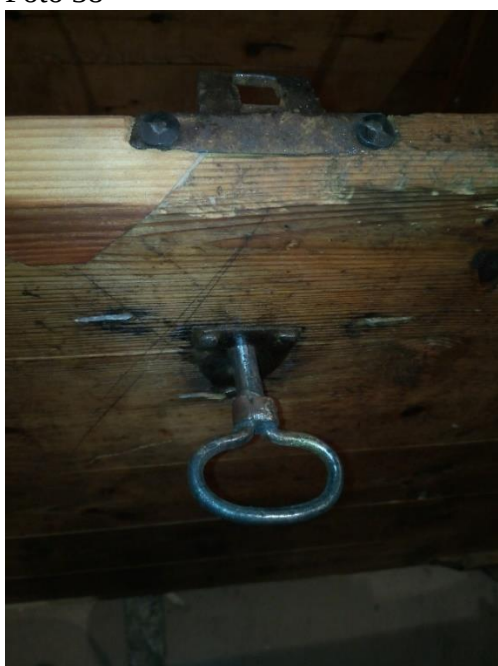
Sepistatud vasturaud.

Foto 37

Vasturaua kinnitus kirstu kaane pealt.

Foto 38

Sepistatud võti.

Foto 39

Kirst on omanike juures.

Foto 40

Kirst on omanike juures.

Foto 41

Kirst on transpordiks valmis. Kuivõrd transport toimub portfoolio koostaja poolt kaubikuga, siis muljumise ja löökide vastu pakendada pole vaja- need riskid maandatakse koormarihmade ja pehmendustega. Vajalik on kaitsta kirstu võimaliku vihmajärgi vastu töökojast kaubikusse ja sellest omaniku koju transportimisel

5. KOOLILAUA RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Koolilaud;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Valmistaja: teadmata;
- Valmimisaasta: 1940 - 1950;
- Kirjeldus: Kõrgus- 770 mm, laius- 640 mm, sügavus- 540 mm; kaks sahtlit, mis suletavad töötasapindadega, kolm sidepulka; lakitud;
- Materjal: Mänd;
- Omanik: Prk Schimanski;

LAUA LUGU

Laud on soetatud Kalamaja Vanakraami poest taastamise eesmärgil. Müüa sõnul on Laud müüki toodud Rootsist. Sellest annab ka tunnistus lauaplaadi alla olev kirje, millest saab välja lugeda „Aranås art... 1949“ (vt Foto 6).

LAUA OTSTARVE TULEVIKUS

Lauda on plaanis kasutada kirjutuslauana. Tänu oma lihtsale konstruktsioonile ja sidepulkadele on plaanis laud komplekteerida Luterma rahvatooliga.

LAUA VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Tootmisel	Soetamisel / enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	-	-
Kasutusväärtus	+	+	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	+	+
Uudsus	+	-	-
Sentimentaalne	-	-	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- *Laua* suure sahtli katteplaat on mehaaniliselt kahjustatud pealt ja alt:
 - a) Plaadi pealmisel pinnal puidul muljumis/löögi jäljed, viimistluskihil kriipimise jäljed, plaadi eesmisel osal pragu (vt Foto 4, Foto 7, Foto 10);

- b) Plaadi alumise pinna äärel on näha tööriista kinnitamise jäljed (vt Foto 8, Foto 11);
- Laua kirjatarvete sahtli plaadi vasakul poolel, tindi nõu pesa kohal on plaadi sees auk (vt Foto 2, Foto 4);
- Laua suure sahtli vasak hing on väändunud, mistõttu lauaplaat on raami suhtes viltu. Defekt torkab silma eriti kirjatarvete sahtli plaadi ja suure lauaplaadi vaheline liitekohta tõttu. (vt Foto 4 ja Foto 9);
- Laua vasakult küljelt, sahtli kasti sein küljest on detail eemaldatud (vt Foto 3).

RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Lauale tuleb anda tagasi selle esteetiline välimus. Töötasapindadele anda töötamiseks vajalik sile ja puhas pind.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Ettevalmistus- *Laua* seisukorra hindamine ja dokumenteerimine;
- 2) *Laua* raami puhastamine, sahtleid katvate plaatide eemaldamine;
- 3) Kirjatarvete sahtli kaanes oleva avause plommimine ja suure sahtli kaane prao liimimine, kahjustuste kõrvaldamine;
- 4) Suure sahtli hingele esialgse kuju andmine;
- 5) *Laua* viimistlemine: lakkimine šellak lakiga.
- 6) *Laua* kliendile üle andmine ja selle pikaaegseks kasutamiseks vajalike juhiste andmine;
- 7) Eneseanalüüs.

LAUA RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	<i>Laua</i> töötasapindade eemaldamisel tuli jälgida, et kahjustada ei saaks kinnituskruvide pead ega ka <i>Laua</i> puitosad.	Kruvikeeraja, kang, naelatangid.		Ca 0,5 h
	Tööde käigus muudeti esialgset plaani ja enne <i>Laua</i> puhastamist vanast lakist. Selle asemel teostati plommimised ja liimimised. (vana laki- ja peitsi kiht kaitseb muljumiste eest ja liimi imendumist <i>Laua</i> töötasapindadesse, mis jääb läbipaistva viimistluse korral näha). (Foto 13, Foto 14, Foto 15, Foto 16)	Pitskruvid	Liim	Ca 2 h
3	Laua puhastamine vanast lakist	Kaaplehed		Ca 8 h
	Lauaplaadil olevate muljumisjälgede (Foto 4) tasandamiseks niisutati muljutud kohti kuuma veeauruga.	Veekeedu kann		
	Peale laki eemaldamist ja muljutud kohtade tasandamist kogu laud lihviti. Töötasapinnal olevad sügavad lõiked, naelte augud ja ka muljumisjälgedest tingitud puidu struktuuri muutusi ei varjata,		Lihvpaber	

	kuivõrd tegemist on koolilauale iseloomuliku paatinaga (<i>Foto 17</i>)			
4	Väändunud hingede esialgne kuju saamiseks neid pinniti sirgeks ja tasaseks. Pinnimist kastutati sellepärast, et sellega saab ära hoida üleliigseid jälgi, mis väänamisel jäävad. Samuti pole pinnimisel ohtu, et hinged	Haamer, alasi.		Ca 1 h
5	<i>Laua</i> lakkimisel viimistleti töötasapinnad kõrgläike šellakiga (kokku ca 50 kihti, 1 tasandus lihvimine). <i>Laua</i> teised välised osad kaeti tavalise šellak viimistlusega. Sahtli põhi ja seinad vahatati. (<i>Foto 17, Foto 18</i>)	Riidest ja lambavillast valmistatud lakkimispall/-tampoon.	Šellak, denatureeritud piiritus,	Ca 24 h
	<i>Laud</i> koostati (kinnitati hinged ja klapi piirajad), jalgade alla liimiti vildiribad.	Kruvikeeraja	Liim, vilt	Ca 1 h
6	Laud transporditi isikliku, tühja väikekaubikuga. Seega ruli rakendada meetmeid vihma kaitseks ja koormarihmade muljumise ära hoidmiseks. Kapp kaeti pakkekilega. Vältimaks laua töötasapindade juhuslikku avanemist mähibi pakkekilele ka töötasapinnad koos sahtlitega.	Koormarihmad.	Pakkekile, vilt.	
6	Laua kliendile üle andmisel selgitati omanikule, et kord aastas on soovitatav lauaplaadid värskendada.			Ca 1 h

ENESEANALÜÜS

Kirjutusvahendite sahtli plaadil olnud avause plommimisel oleks võinud olemasolevat auku muuta suuremaks järgides allpool asuva tindipoti jaoks mõeldud pesa kontuuri ning plomm oleks olnud loogiline tervik kirjutusvahendite sahtliga. Saavutatud lahendus, kus plommi üks külg on risti puidu murstriga ei olnud parim.

Eriti olen rahul lauaplaadi poleeriga. Sai eneselegi üllatuseks sile ja kirgas.

FOTOTABEL I

Foto 1

Vaade eest

Foto 2

Vaade paremalt küljelt

Foto 3

Vaade vasakult küljelt

Foto 4

Vaade lauale pealt. Laual kaks plaadiga kaetud sahtlit. Foto ülemises servas kirjutusvahendite ja tindi sahtel ning foto alumisel poole suur sahtel. Lauaplaadid on tugevalt kahjustatud. Tindi purgi kohal on lauas auk (üleval paremal), vaata ka Foto

Foto 5

Vaade alt.

Foto 6

Klapplaua alla löödud tempel.

Foto 7

Laua kirjutusvahendide sahtel avatuna

Foto 8

Vaade lauale, klapplaud on avatud.

Foto 9

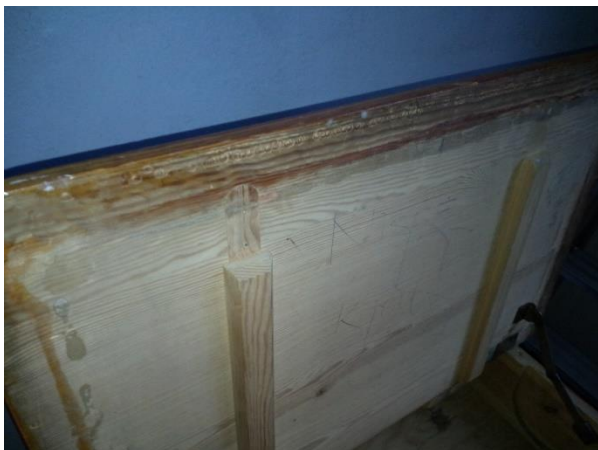
Lauaklapi vasakpoolne hing on ära väänatud.

Foto 10

Klapplaua plaadi äär on saanud muljumise kahjustustusi.

Foto 11

FOTOTABEL II

Foto 12

Foto 13

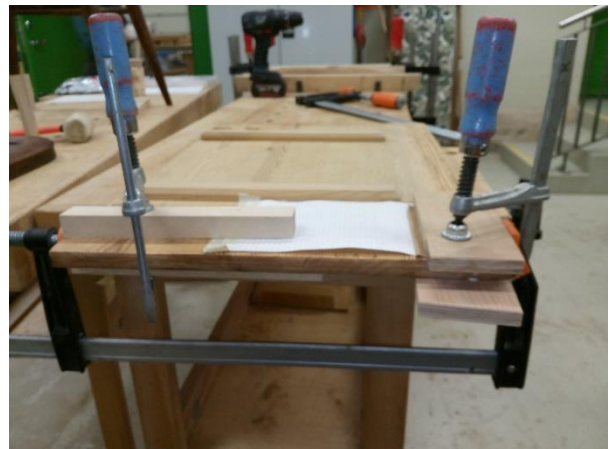
Lauaplaadid on osandatud.
Kirjutustarvikute osas olevate lõhede liimimine
ja täitmine.

Foto 14

Lauaplaadil olevate pragude liimimine.

Foto 15

Lauaplaadil olevate pragude liimimine.

Foto 16

Kirjutamistarvikute plaadil olev auk on plommitud.

Foto 17

Vaade restaureeritud lauaplaadile: kirjatarvete sahtel on peitsitud ja lakitud, kirjutamise plaadil olevad kasutamise jäljed (paatina) on säilitatud rõhutamaks selle intensiivset kasutamist koolis.

Foto 18

Vaade lauale: näha on, et vasakpoolne hing on õiges asendis, laua töötasapind on poleeritud.

6. RÄTIKUHOIDJA RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Rätikuhoidja;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: 1900- 1930;
- Omanik: Prk Schmanski;

RÄTIKUHOIDJA KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Mõõdud: Kõrgus- 250 mm, laius- 570 mm, sügavus- 150 mm (vt Foto 1, Foto 2, Foto 3).

Rätikuhoidja on seinale kinnitav riiul ühe töötasapinna ja kahe rätiku siiniga.

Töötasapinna esiküljel on viiest elemendist koosnev balustraad ja kummaski esinurgas paiknevad üksikud balustreid.

Rätikuhoidja on kasepuust ning viimistletud pruuniks.

RÄTIKUHOIDJA LUGU

Rätikuhoidja valmistamise aja ja koha kohta andmed puuduvad.

RÄTIKUHOIDJA OTSTARVE TULEVIKUS

Rätikuhoidja on plaanis võtta kasutusse.

RÄTIKUHOIDJA VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Tootmisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	-	-
Kasutusväärtus	+	-	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	+	+
Uudsus	+	-	-
Sentimentaalne	-	-	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- Rätikuhoidja riiulil tuvastatud puudused:

- töötasapinnal on mehaanilised kahjustused (naela augud, lõhenemised) (*Foto 4, Foto 10*);
- töötasapinna külgedele on lisatud liistud (*Foto 7, Foto 8*);
- töötasapinna esimestes nurkades paiknevad palustrid on tappkinnitustest lahti (*Foto 7, Foto 8*);
- parempoolne balustri alumine osa on ca ¼ ulatuses hävinenud (*Foto 7*);
- vasak seinakinnitus eemaldunud, parem seinakinnitus loksus (*Foto 9*).
- Rätikuhoidja rätikute siinidel tuvastatud puudused:
 - siinide otstes asuvad treitunud kaunistused on varasemate remontide käigus valesti kokku liimitud (*Foto 3, Foto 4*);
- Rätikuhoidja riulit ja rätiku siine hoidvad vertikaalsed seinad:
 - parempoolsel detailil puidu mehaanilised kahjustused (naelte augud, praod piki puidu kiudu) (*Foto 1, Foto 2, Foto 9, Foto 10*).
- Rätikuhoidja viimistluskiht on kahjustatud.

RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Kuivõrd rätikuhoidjat kasutatakse edaspidi rätikute hoidjana köögis, siis kasutuskõlblikusse seisundisse viimiseks tuleb:

- eemaldada väärtusetud ja ilmet rikkuvad kihistused;
- vahetada katkised detailid;
- paigaldada ajastutruult puuduvad detailid;
- viimistleda.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Ettevalmistus- rätikuhoidja seisukorra hindamine ja dokumenteerimine;
- 2) Rätikuhoidja osandamine ja detailide puhastamine roheline seebi ja sooja veega;
- 3) Väiksemate pindmiste mehaaniliste kahjustuste liimimine või täitmine kitiga. Suuremate puidu kahjustuste täitmine pahtliga. Läbivad augud plommida. Riuli parempoolse balustrile treida uus alumine osa;
- 4) Rätikuhoidjale uute seinakinnituste paigaldamine;
- 5) Rätikuhoidja pinna viimistlemine: peitsimine pruunides toonides peitsiga, vahatamine või õlitamine (viimistlus peab kaitsma puitu rätikutest eralduva võimaliku niiskuse eest).

RÄTIKUHOIDJA RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	Rätikuhoidja osandamisel täiendavaid puudusi ei ilmnenud.	Kang, naelatangid, haamer.		Ca 1 h
	Osandatud detailide puhastamine roheline seebi vesilahusega. Pindade loputamine leige veega ja detailide kuivatamine.	Puuvillasest riidest lapid.	Roheline seep	Ca 1 h
3	Väiksemate pragude liimimine ja naela aukude täitmine	Haamer, spaatel,	Pahtel, liim	Ca 16 h

	<i>(suuremate naelte augud täidetud tikkudega ja väiksemate naelte augud täidetud puidu pahtliga).</i>	pitskruvid + pleks-klaasi tükid.		
	<i>Puidu kadude plommimine (kuivõrd puidukaod olid detailide äärtes siis lihviti detailid kahjustatud pind siledaks ning seejärel paigaldati plomm paigaldatavale kohale nii, et järgiti võimalikult palju puidu soonte suunda. Peale plommi liimimist saeti, peiteldati ja lihviti plomm õigesse mõõtu).</i>	Saag, peitel, haamer, pitskruvid, pleks-klaasi tükid.	Puit, lihvpaber, liim.	
	<i>Riuli parempoolsele balustrile treida uus alumine osa (puuduva osa mõõdistamine ja mõõtude kandmine joonestuspaberile, treitava detaili tooriku valmistamine, treimine, valmistatud panuse liimimine detaili külge) (Foto 7, Foto 8, Foto 12)</i>	Treipink, trei peitlid, pitskruvid.	Puit, lihvpaber, liim.	
4	<i>Rätikuhoidjale uute seinakinnituste paigaldamine (varasemad seinakinnituse olid paigutatud horisontaalse tasapinna külge, mistõttu oli tasapinnas pikipraod. Hoidmaks tulevikus selliseid kahjustusi ära, kinnitati uued seinakinnitused rätikuhoidja vertikaalsete detailide külge, mis on massiivsem ja konstruktsiooni koos hoidev osa. Kinnitusaasad süvistati sellepärast, et rätikuhoidja jääks täies ulatuses toetama vastu seina) (Foto 9, Foto 10, Foto 13);</i>	Elektritrell, puidupuur, haamer, peitel, haamer.	Pildiraami kinnituse aasad, naelad.	Ca 1 h
5	<i>Rätikuhoidja pinna viimistlemine: (Peitsimine pruunides toonides peitsiga, mõningaid detaile tuli äiendavalt markeerida, kruntimine tärpentiini ja värnitsa seguga, shellak lakiga ca 5 kihti, viimaseks lakile kantud kaitsev vaha kiht) (Foto 13, Foto 14)</i>	Riidest ja lambavillast valmistatud lakkimispall/-tampoon.	Šellak, denatureeritud piiritus, mööblivaha.	Ca 24 h
	<i>Rätikuhoidja pakendamine ja transport. Kuivõrd restaureeritud eseme transport toimub tühja kaubikuga, kus kaup kinnitatakse kummirihmadega kinni vältimaks selle liikumist sõidu ajal, siis puudub vajadus kulutada ressursse kauba pakendamiseks.</i>	Kaubik	Mullikile, pakketeip.	
	<i>Omaniku juures rätikuhoidja seinale kinnitamine ja kliendi koolitamine rätikuhoidja kasutamiseks ja edaspidiseks hooldamiseks (kui palju raksust võib riulile paigutada, jälgida, et rätik ei</i>	Elektritrell,	Kruvid.	

	<i>oleks pidevalt märg, perjoodiliselt – kord aastas puhastada pinnad).</i>			
--	---	--	--	--

ENESEANALÜÜS

Muude tööde seas tasub, esimene ja õnnestunud treimine töökotta soetatud isikliku puidutreipingiga.

Tulemusega igati rahul.

FOTOTABEL I

Foto 1

Rätikuhoidja- vaade eest.

Foto 2

Rätikuhoidja- vaade tagant.

Foto 3

Rätikuhoidja- vaade vasakult küljelt.

Foto 4

Rätikuhoidja- vaade paremalt küljelt.

Foto 5

Rätikuhoidja- vaade alt.

Foto 6

Puidu kahjustused siini otstes ja siine toetaval seinal

Foto 7

Parempoolne baluster - detailil puudub jalg.

Foto 8

Vasakpoolne baluster. Detail on terviklik kuid kinnitusest lahti ja viimistlus kahjustunud.

Foto 9

Lähivaade- näha amortiseerunud riputi ja riiuli äärelle paigaldatud stiilile mitte vastav liist.

Foto 10

Lähivaade- puudub riputi. Näha puidukadusid ja pikisoonelisi pragusid.

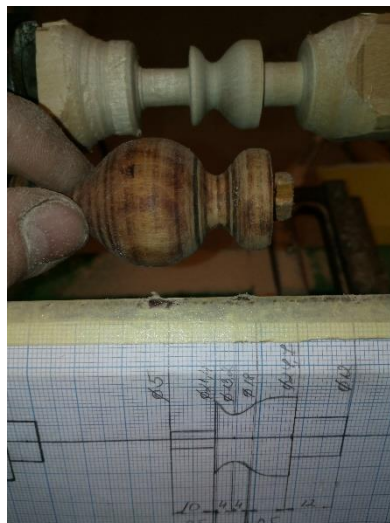
FOTOTABEL II

Foto 11

Rätikuid hoidvate siinide otsakaunistused on kokku liimitud.
Liim kuivab töö käib.

Foto 12

Rätikuhoidja tasapinna puidukaoga nurkmise palustri puuduva osa treimine.
Pildil näha mõõtudega joonis, terve baluster ning treitav detail.

Foto 13

Vaade taastatud rätikohidja tagumisele poolele.

Foto 14

Vaade taastatud ja seinale paigutatud rätikuhoidjale.

7. KIIKTOOLI RESTAUREERIMINE (lõpetamisel)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Kiiktool;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Valmistaja ja valmimisaasta: Kiiktooli detailidel andmeid tootja ja valmimise aja kohta andmeid ei leidu. Vaatluse põhjal (eelkõige kruviühenduste põhjal) võib kiiktooli valmistamise ajaks arvata ca 1900 aastate paiku.
Restarueeritav tool sarnaneb Thonet kiiktool mudeliga 10, millele, oli kataloogide järgi tootmises 1890ndatel aastatel (*Foto 1a*);
- Kirjeldus: Kõrgus- ca 1000 mm, laius seljatoel- ca 490 mm, toolipõhja laius- ca 560 mm, tooli sügavus (vahemaa kiiktooli jaluse esimest otsast kuni jaluse tagumise otsani) ca 1080 mm.
Rotangi jõhvide laius seljatoel- 2,1 mm;
Rotangi jõhvide laius toolipõhjal- 2,3 mm.
Toolipõhj äärel rotangi jõhvi laius 3 mm.
Konstruktsioon- painutatud puit. Sarnaneb Thone` t kiiktooli mudeliga nr 10 (vt *Foto 1a*).
- Materjal: Pöök, rotangi jõhv;
- Omanik: Prk Schimanski

KIIKTOOLI LUGU

Kiiktool on soetatud osta.ee keskkonnas rotangist mööbli punumise õppimise eesmärgil. Müüja kiiktooli ajaloo kohta edasi anda ei osanud.

KIIKTOOLI OTSTARVE TULEVIKUS

Kiiktooli on plaanis kasutada tarbeesemena eluruumides.

KIIKTOOLI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Tootmisel	Enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	-	-
Kasutusväärtus	+	-	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	+
Vanuseväärtus	-	-	-
Uudsus	+	-	-
Sentimentaalne	-	-	-
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-

Rariteetsus	-	-	-
-------------	---	---	---

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- *Kiiktooli seljatoe ja toolipõhja rotangist põhi on rebenenud (Foto 2, Foto 3);*
- *Kiiktooli painutatud puidust raamil esineb puukoi lennuavasid (Foto 4);*
- *Kiiktooli seljatoe ja toolipõhja painutatud rotangi raamis esineb üksikutes kohtades osalist puidu kiudude „väsitus murdumisi“ (Foto 5, Foto 6);*
- *Kiiktooli puitraamil puudub viimistluskiht, mis kaitseks puitu (eelmine omanik hoidis Kiiktooli ilmastikule avatud aiaterassil) (Foto 1, Foto 2, Foto 3);*
- *Kiiktooli raami puitosasid koos hoidvad kruvikinnitused loksuvad.*

KIIKTOOLI RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Kiiktooli restaureerimise eesmärged on kaks:

- *õppida rotangist pindade punumist;*
- *peale restaureerimist on soov võtta Kiiktooli kasutusse igapäevasesse mööbliesemena.*

PLANEERITAVAD TÖÖD (tööd on teostatud Valgevase14 OÜ tööruumides)

- 1) Ettevalmistus- *Kiiktooli* seisukorra hindamine ja dokumenteerimine;
- 2) *Kiiktooli* toolipõhja ja seljatoe rotangi eemaldamine;
- 3) Puitraamis esinevate puidukiudude murdumiste tasandamine, vajadusel tugevdamine;
- 4) Puitraami erinavate osasid kinnitavate kruvide pingutamine;
- 5) Puukoi lennuavade täitmine;
- 6) *Kiiktooli* raami puhastamine ja ettevalmistamine peitsimiseks;
- 7) *Kiiktooli* raami peitsimine (punakas-pruun), lakkimine ja vahatamine;
- 8) Seljatoe ja toolipõhja rotangi punumine;

KIIKTOOLI RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	Toolipõhja ja - seljatoe rotangi eemaldamine. Raami osandamine. Kruvide puhastamine (Foto)	Nuga, kruvikeeraja, peitel.		3 h
3, 5	Puitraamis esinevate puidukiudude murdumiste tasandamine, puidukadude plommimine, vajadusel ruumi tugevdamine. (Foto 9 kuni Foto 15) Suuremate ja rohkem silma riivavate puukoi lennuavade (Foto 4) täitmine. Puukoi lennuavade täitmiseks kasutati nn puidutsementi (lihvpulbri ja ...puidulaki segu).	Peitel, jaapani saag, pitskruvid	Liim, puit, lihvpaber, puidulakk.....	8 h
6, 7	Raami puhastamine, peitsimine ja lakkimine.	Kaaplehed,	Lihvpaber, Peits, shellak lakk,	5 h

	Pinnad puhastati kaaplehega, lihviti, loputati kuuma veega, lihviti uuesti. Viimistluse ettevalmistuse lõpptulemus Fotol 17 <i>See etapp tuleb teostada enne rotangi punumist sellepärast, et mitte määrada raami vahetus läheduses rotangi jõhvi peitsi või lakiga.</i>			
	Seljatoe ja toolipõhja rotangi punumine. <i>Rotangi punumine teostatakse raamatu „Roost ja õlest toolipõhjade punumine“ antud õpetuste baasil.</i> <i>Enne punumise algust valmistati selleks vajalikud käsitööriistad-(Foto 6a)</i> <i>Rotangi punumise erinevad etapid fotodel 18 kuni 24</i>		2,2mm laiusega rotangi kiudu 400 grammi	80 h
	Toolseljatoe ja toolipõhja raamides olevate rotangi kiudude aukude katmiseks on soetamisel 3 mm laiusega rotangi kiud.			

ENESEANALÜÜS

Keeruline oli painutatud puidu murdumiskohtade plommimine. Järgisin põhimõtet, et kui murdumist oli üle 1/3 puidu läbimõõdust, siis paigaldasid murdekohast mõlemale poole tüüblid tugevdamiseks konstruktsiooni.

Rotangi punumiseks vajalike tarvikute valmistamine oli õige otsus. Ilma nendeta seda tööd ei tee. Vajalike töövahendite ostmise aeg oleks olnud üpris kallis.

Töö oli ajamahukas.

Restaureerimise käigus tekkis kõige keerulisem küsimus seoses sellega, et seljatoe rotangi kahjustus oli vaid ühes kohas- kuivõrd istudes seljatoele suurt survet ei ole, oleks ehk võinud seljatoe rotangi parandada ainult katkine koht. Sellisel juhul oleks restaureerimisel säilitatud üpris oluline osa toolist. Samas aga oleks kiiktool igapäevase kasutamise jaoks siiski nõrgemaks jäänud. Väga keeruline otsustamise koht oli, mis väärtuste tabeli põhjal sai otsustatud nii nagu piltidelt näha.

Tegemata on veel raami aukude katmine laia rotangi-jõhviga.

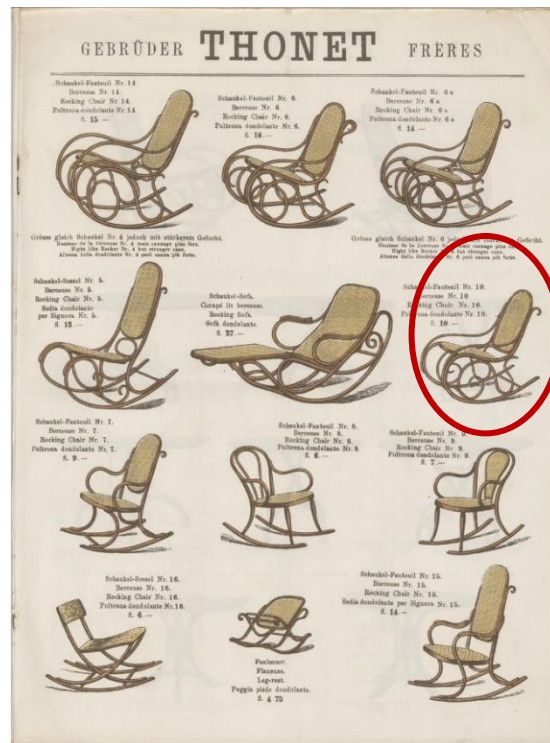
FOTOTABEL I

Foto 1

Vaade kiiktoolile eest.

Foto 1a

Väljavõte Thonet kataloogist. Punase ringiga piiritletud tool sarnaneb restaureeritava tooliga.

Foto 2

Kiiktooli seljatugi tagant poolt.

Foto 3

Kiiktooli iste.

Foto 4

Kiiktooli raamil esinevad puukoi kahjustused.

Foto 5

Füüsilist laadi puidu kahjustus kiiktooli vasakul küljel.

Foto 6

Mitmes kohas on raamil näha puidu kiudude murdumist, mis õnneks ei ole raami läbistavad.

Foto 6a

Toolipõhja ja seljatoe punumine teostatakse raamatu „Roost ja õlest toolipõhjade punumine“. Ennem tööde teostamist valmistati vajalikud tööriistad:

FOTOTABEL II

Foto 7

Roostetanud kruvi pea enne puhastamist.

Foto 8

Kruvipea peale terasharjaga puhastamist. Ennem lõplikku kinni keeramist kruvi pea kuumutatakse leeklambiga (mitte hõõgumiseni) ning jahutatakse linaõliga. Pinnale moodustub kaitsev ja paatina sarnane kiht.

Foto 9

Näide koera poolt näritud tooli detaili otsast. Puidu kahjustused olid nii suured, et lihvimise korral oleks kahjustus liigselt silmatorkavaks jäänud võrreldes tooli teise küljega.

Foto 10

Näritud osade taastamiseks saeti kahjustunud osa maha. Kuivõrd plommile võib mõjuda külgjõud, siis liimühendust kindlustati tüübliga. Lisaks tugevusele hoiab tüübel plommi liimimisel õigel kohal.

Foto 11

Plomm on liimitud ja ees ootab plommi mõõtu töötlemine.

Foto 12

Detail on töödeldud samasse mõõtu tooli teise külje detailiga. Ühtlasi on välja valitud peits.

Foto 13

Toolsi põhja raamilt on vana rotang eemaldatud. Pildil on näha raamis olevad kahjustused.

Foto 14

Väiksemad praod täideti spooniribadega.

Foto 15

Suuremad puidukahjustused plommiti.

Foto 16

Plommid on liimitud, mõõtu lihvitud, rotangi kinnituseks vajalikud augud puuritud. Pildil toimub puuritud aukude puhastamine.

Foto 17

Foto 18

Kiiktooli raami detailid on peale parandusi j
raami puhastust kokku pandud.
Foto 19

Sügavuti on rotangi jõhvid punutud. Käsil on
risti asetsevate jõhvide punumine.

Foto 21

Iste on punutud. Tegemata on ääre katmine.

Raam on peitsitud ja kaetud shellak lakiga.
Käsil on istme punumine.
Foto 20

Käsil on diagonaalide punumine.

Foto 22

Käsil on seljatoe rotangi punumine.

Foto 23

Toolil raam on parandatud ja koostatud ning seljatugi ja iste on punutud. Vaja on teostada ääreaukude katmine.

Foto 24

Lähivaade seljatoe punutisele.

8. SALONGITOOLI RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Pehme põhjaga salongitool;
- Valmistaja: Teadmata;
- Omanik: Prk Schimanski;
- Restaureerija: Ian Schimanski;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Tööde algus: 27.02.2019;

TOOLI LUGU

Tools valmistamise ja kasutuskoha kohta andmed puuduvad

Tool on soetatud restaureerimise eesmärgil hr Andres Gailan OÜ-st Sadulsepp, kes soetas komplekti toole osta.ee keskkonnas Jõgeva või Tartu kandist. Kuivõrd see toimus ammu, siis pole tooli eelmine asukoht enam tuvastatav.

Seoses osaihingu tööruumide asukoha muutusega müüdi lattu seisma jäänud tool 23.02.2019 selle praegusele omanikule.

TOOLI KIRJELDUS

Kõrgus- ca 900 mm, tooli istme mõõdud- 430 mm x 540 mm, jalgade kõrgus 360 mm (põrandalt tooli põhja alumise ääreni).

Ampiir stiili tunnustega seljatoe ning biidermeieri stiili tunnustega jalgade põhjal võib tool olla valmistatud 1900 1920 aastate paiku;

Tools puitosa on valmistatud kasest, osad detailid on kaetu kasespooniga. Viimistlusel on kasutatud kastani heledamat punakas-pruuni tooni.

Iste õlgedega vedrupolster tikk-teravate kantidega. Seljatugi polsterdatud.

TOOLI OTSTARVE TULEVIKUS

Restaureeritav *Tool* on plaanis kasutusele võtta tarbeesemena.

TOOLI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Valmistamisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	+
Esteetiline	+	-	-
Ajalooline	-	-	-
Kasutusväärtus	+	-	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	+
Vanuseväärtus	+	+	+
Uudsus	+	-	-
Sentimentaalne	-	-	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	+	+

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- 1) Puudub vasakpoolne esimene jalg (*Foto 1*);
- 2) Vasakpoolne sari on katki (*Foto 3*);
- 3) Püstpulgad on katki (*Fotod 1 kuni 3*);
- 4) Põikpuu ja vasakpoolse püstpulga ühenduse kohalt on põikpuu katki (*Foto 1, Foto 4*);
- 5) Põikpuul puudub ümarliist;
- 6) Seljatoe ja istme polster on tugevalt kahjustada saanud. Polstrist säilitatakse üksnes pealisriided selleks, et nende järgi mõõta välja uued katteriided (*Foto 1, Foto 4*);
- 7) Tooli parempoolne esijalg ja parempoolne tagajalg on otstest kahjustada saanud, mistõttu on nad arvatavasti lühemad kui olema peavad.

TOOLI RESTAUREERIMISE EESMÄRK

- Kuivõrd tool on plaanis võtta kasutusse, siis peab lisaks ajastutruule välimusele olema tagatud tooli konstruktsiooni tugevus.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Ettevalmistus- *tooli* seisukorra hindamine ja dokumenteerimine;
- 2) *Tool*i osandamine: katkiste puit osade, riide, naelte ja tiftide eemaldamine;
- 3) Osandatud detailide puhastamine;
- 4) Joonise koostamine;
- 5) *Tool*i raami parandamine ja puuduvate detailide (nt esimene vasak jalg);
- 6) Raami puhastamine ja ettevalmistamine viimistluseks;
- 7) Tooli põhja ja seljatoe katmiseks vajaliku mööbliriide ning selle kinnitusvahendite hankimine;
- 8) Tooli istme ja seljatoe polstri paigaldamine;
- 9) Koostatud *Tool*i raami viimistlemine vesipeitsi, šellak lakiga; *Tool*i puitosa katmine lakki kaitsva vahakihiga;

10) Tooli transport ja tooli omaniku nõustamine tooli hooldamiseks.

TOOLI RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	<i>Tooli osandamine: katkiste puit osade, riide, naelte ja tiftide eemaldamine (Fotod 9 - 14)</i>	Haamer, sõrgkang, kuum vesi, peitel, peitel, nuga.		3 h
4	Joonis koostati mõõtkavas 1/5 (Foto 8).	Joonlauad, lekaalid, pliiatsid.	Paber	8 h
5	<i>Tooli raami parandamine:</i> - Vasakpoolse sari proteesimine (Fotod 16 kuni 19); - Saride tappide parandamine (Fotod 20 ja 21); - Vasakpoolse esijala valmistamine (Foto 15); - Seljatoe püstpulga, põikpuu prandamine ja põikpuule ümarliistu valmistamine ja põikpuu külge liimimine (Fotod 22 – 30); - Jalgadele plommimine; - Raami kokku liimimine (Fotod 31 – 33)	Ketassaag, elektrihoövel, paksusmasin, peitel, jaapani saag, pitskruvid.	Liim, puit, lihvpaper, puidulakk	24 h
6	Koostatud <i>Tooli</i> raami puhastamine vanast peitsi ja laki jääkidest, liimist (Foto 34). Ühtlasi teostati ka vesilihv. <i>NB! Kuivõrd sellel ajal algas polstri restaureerimise kursus, siis peitsimise ja lakkimisega tuleb tegeleda polstri valmistamise ajal. St ennem polstri pealisriide paigaldamist.</i>	Kaaplehed,	Lihvpaber, Peits, shellak lakk,	5 h
7, 8	Toolil istmele kõva servaga vedrupolstri ja seljatoele kõva polstri paigaldamiseks vajalike materjalide soetamine ja polstri paigaldus (Fotod 35 – 51): Istmele: - Sadulavööst võrgu paigaldamine; - Vedrude paigaldamine ja sidumine; - Vedrude katteriide paigaldamine; - Meriheina/täidise paigaldamine; - Polstri täidise katteriide paigaldamine; - Täidise läbiõmblemine ja kandi õmblemine; - Tasanduskihi (meriheini + vatt) paigaldamine; - Vaheriide paigaldamine; Seljatoele: - Aluskatte riide paigaldamine; - Polstri täidise paigaldamine; - Polstri täidisele katteriide paigaldamine;	Sadulsepa haamer, sadulavöö pinguti, topeltpits nõel, purjenõelade komplekt, käärid, mõõdulint, nõõpnõelad, madratsinõel, prüül.	-5 keeruga vedrud, -õhuke kotiriie, paks kotiriie, meriheini, mitkal, sadulavöö, kandi õmblemise nõõr, vedru sidumise nõõr, vatt, naelad, klambrid.	20 h

	- Täidise läbiõmblemine; - Tasanduskihi paigaldamine; - Vaheriide paigaldamine.			
9	Koostatud <i>Tool</i> i raami viimistlemine vesipeitsi, šellak lakiga,.	Riide tükid, vill (tampoonide valmistamiseks)	Vesipeits, šellak lakk.	10 h
7, 8	Polstritööde lõpetamine: - Pealisriide lõikamine ja paigaldamine istmele, seljatoele ja seljatoe tagusele. (<i>Fotod 55 – 60</i>)	Käärid, nõõpnõelad, klambripüstol.	Kangas	8 h
9	Šellak viimistluse lõpetamine	Riide tükid ja vill (tampoonide valmistamiseks)	šellak lakk, denatureeritud piiritus, mineraalõli.	
7, 8	Äärispaela paigaldamine. Tool <i>i</i> jalgade alla vildiribade kinnitamine. (<i>Fotod 60 – 63</i>)	Süstal (liimi kandmiseks pindadele). Käärid ja nuga.	Äärispael, kontaktliim, naelad. Vildi tükid.	3 h
10	Tool <i>i</i> transport toimub isiklikult, kuiva ilmaga ja tühjas väikekaubikus isiklikult. Polstri kaitsmiseks tolmu eest paigaldati istmele ümber pakkekile. Koormarihmade võimaliku muljumise vähendamiseks valmistati rakised, mis olid paigutatavad tooli külje saride peale selleks, et koormarihm ei kahjustaks polstri pealisriiet ega ka šellakiga kaetud puitosasid.	Koormarihmad	Puid, vilt, pakkekile	1 h

ENESEANALÜÜS

Probleeme oli peitsimisega, esmane soov oli saavutada heledamates toonides raam. Lahja peitsiga peitsides reageeris aga vana puid hoopis teisiti kui uued detailid ning kuivõrd tooni ühtlustamine mul välja ei tulnud, siis peitsisin terve tooli tumedamaks.

Tool*i* eestpoolt nähtavad puiduparandused sai varakult liimitud (kui veel kogemusi ei olnud) puiduliimiga. Viimistlemise ajal sai probleemiks liimijälgede varjamine. Edaspidi olen nähtavad pinnad liiminud kondiliimiga.

Raami koostamisel kasutatud tehniliste lahendustega (saride koostamine ja tappühenduste jätkamine) igati rahul. Polstri paigaldamisel raam järgi ei andnud. Polstri koostamine oli tõsine väljakutse aga tulemusega rahul. Raskeimaks kohaks polstri paigaldamisel osutus seljatoe alumiste nurkade kinnitamine nii, et volte sisse ei jääks, aga piisav jõud ja meistri poolt antud juhised riide kinnituse järjekorra osas andsid korrektse tulemuse.

FOTOTABEL I

Foto 1

Toolil eestvaade

Foto 2

Vaade toolile paremal

Foto 3

Vaade Toolile vasakult.

Foto 4

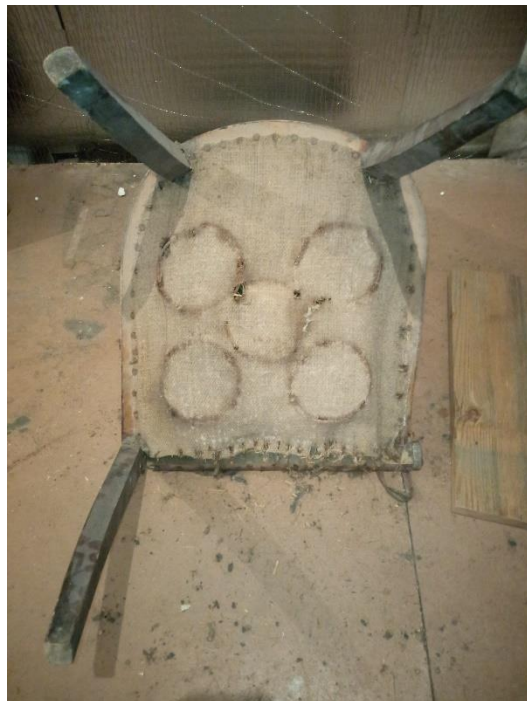
Vaade toolile tagant.

Foto 5

Vaade Toolile pealt.

Foto 6

Vaade Toolile alt.

Foto 7

Restaureeritava tooliga sarnase stiiliga toolid Palmse mõisa härrastemajas.

Hand-drawn technical drawing of a chair, showing three views: front, side, and back. The drawing includes detailed dimensions in millimeters and centimeters. The front view shows a chair with a high back and a curved seat. The side view shows the profile of the chair, including the backrest and seat. The back view shows the rear of the chair, including the backrest and seat. The drawing is labeled with '1:5' in the bottom right corner.

TEOSTAS	I. SCHIMANSKI	TOOLI RAAMI JONNIN	LEHTI	1	1:5
KONTA.					
KINNITÄS					
TALLINNA					
EHITUSKOOI.					

FOTOTABEL II (fotod restaureerimise protsessist)

Foto 9

Tools osandamine. Polstri eemaldamine.

Foto 10

Tools osandamine, polstri eemaldamine.

Foto 11

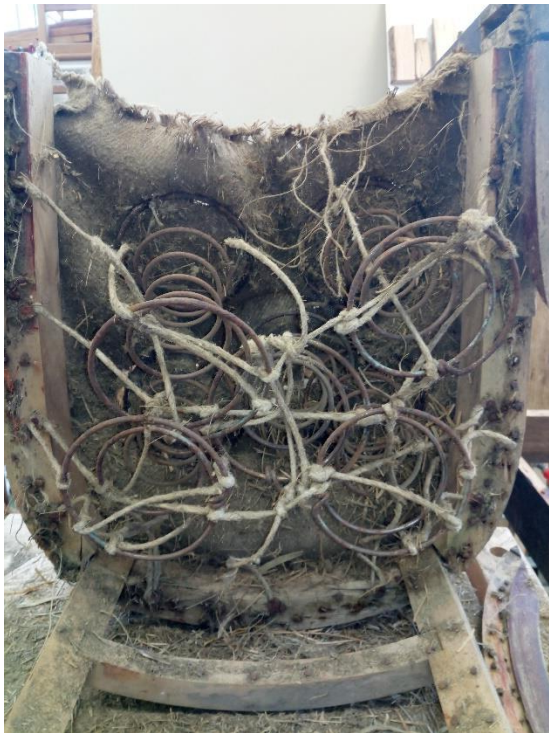
Tools osandamine. Polstri eemaldamine.

Foto 12

Polstri eemaldamine.

Foto 13

Vedrude eemaldamine.

Foto 14

Polstrid on eemaldatud. Vaade tooli raamile.

Foto 15

Vasakpoolse esijala toorik on välja saetud.

Foto 16

Murdunud vasakpoolse sari protees on valmis liimimiseks.

Foto 17

Kuivõrd sarile mõjuvad suured jõud (sadulavöö tõmbejõud ja istuja raskusjõud), siis liimiühendust tugevdati vineerist valmistatud veederitega). Lisaks sellele meetmele paigaldatakse raamile hiljem nurgaklotsid.

Foto 18

Sari protees on kuivamas- töö käib.

Foto 19

Sari protees on mõõtu lihvitud. Järgmisena tuleb jaapani sae ja peitli abil voolida sarile

tappühenduse keel (*detailile on abijooned peale joonitud*)

Foto 20

Vasakpoolse sari ja tagumise vasakpoolse jala tappühendusel on sari keel murdunud seoses puidusüü suunaga. Paranduseks valmistati keel, mis tugevdamise eesmärgil ühendatakse sariga kahe tüübli abil. Sama meetodit kasutati ka tagasari tappühenduse keele parandamiseks.

Foto 21

Parandus jääb selline.

Foto 22

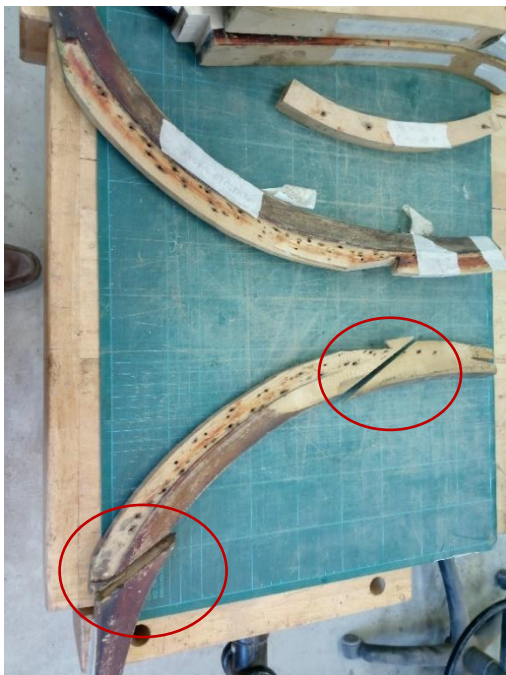

Foto 23

Toolil seljatoe püstpulgad on lahti võetud ja ootavad parandamist. Pildil on välja toodud, et seljatoe raami vasakpoolse detailid on liimühendustest lahti tulnud.

Seljatoe püstpulga liimimiseks valmistati rakised.

Foto 24

Seljatoe raami liimühenduse tugevdamiseks paigaldati raami sisse vajaliku suurusega ise valmistatud feederi.

Foto 26

Seljatoe põikpuu kokku liimiseks liimitakse esmalt kokku sõrmede vahel olevad kaks detaili. Edasi lõigatakse plommi paigaldamise jaoks augu ääred siledaks ning selle järgi töödeldakse välja plomm (NB! Vastupidiselt tavapärasele töövõttele, kus esmalt lõigatakse välja plomm/panus ning selle järgi töödeldakse detaili)

Foto 25

Seljatoe põikpuu on vasakpoolse püstpulga ühenduse kohast purunenud.

Foto 27

Tööd on teostatud ja tulemus on selline

Foto 28

Prooviks ja täiendavateks mõõtmisteks pandi tool kokku. Ilmnes, et seoses puidu kuivamisega ei ole võimalik seljatoe põikpuu kinnitada püspulkadega (*punase ringiga*). Lisaks on tooli jalad erinevate kõrgustega. Tulenevalt jalgade seisukorrast otsustati, et nn „null punktiks“ võetakse vasakpoolse jala pikkus.

Foto 30

Kumerliistu lihvimine.

Foto 29

Tooli seljatoe raami ülemisel äärel puudu olev kumer liist on välja lõigatud ning paika liimitud. Liim kuivab, töö käib.

Foto 31

Plommid seljatoe raami ülemistesse nurkadesse ning tooli jalgadesse on paigaldatud. Samuti on seljatoe kumer liist paigaldatud.

Toimub tooli raami kokkuliimimine. Liim kuivab, töö käib.

Foto 32

Toolisarid on kokku liimitud ja pressi alla pandud. Jalgade asendi fikseerimiseks on tooli alla pandud rakis, mis hoiab jalgu õiges asendis.

Foto 33

Tooliseljatoe liimimine.

Foto 34

Kokku liimitud raamilt on vana värv viimistlusma võetud.

Foto 35

Tooliraamile paigaldati nurgaklotsid. Paigaldatud on sadulavööd ning alustatud on vedrude sidumisega.

Foto 36

Vedrud on seotud.

Foto 37

Vedrupeale on paigaldatud paks kotiriie. Kotiriie õmmeldakse vedrude külge (*neli õmblust per vedru*) ja tihiniit, mis hoiab meriheina paigas kuni polster saab lõplikult läbi õmmeldud.

Foto 38

Merihein on paigaldatud tihiniidi vahele.

Foto 39

Meriheinalale on paigaldatud hõre kotiriie. Riie on pingule tõmmatud saride külge löödud polstrinaelte taha. Riidele on peale joonistatud abijooned polstri läbiõmblemiseks.

Foto 40

Foto 41

Polster on läbi õmmeldud

Foto 42

Kotiriide ääre kinnitamisega on alustatud tooli seljatoe poolt.

Foto 43

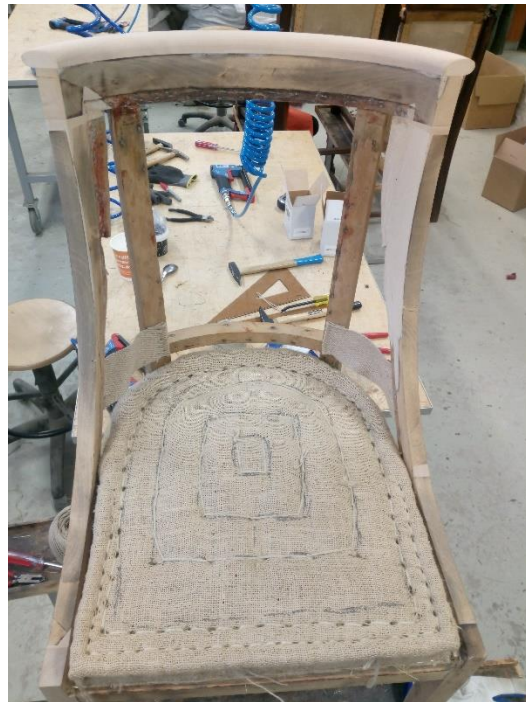
Kotiriide kinnitamine saride külge on lõpusirgel. Kiinitada on jäänud veel tooli parempoolne esimene nurk.

Foto 44

Kandi õmblemin- 1. ring.

Foto 45

Kandi õmblemine- 2. poolring.

Foto 46

Kandi õmblemine- 3 esikant.
Lisaks on tooli seljatoele paigaldatud kotiriie,
millele paigaldatakse merihein.

Foto 47

Toolu seljatugi tagant vaadates.

Foto 48

Seljatoele on laiali laotatud merihein.

Foto 49

Merihein on kaetud kotiriidega, mis on läbi õmmeldud.

Foto 50

Vahekihi- meriheina ja vati paigaldamine enne vaheriide paigaldamist.

Foto 51

Istme vaheriie on kinnitatud.
Ennem seljatoe vahekihi ja vaheriide paigaldamist toimub raami lakkimine.

Foto 52

Tooli raam on lakitud enne kui polstri paigaldus jõuab sellisesse faasi, et polstri riidet enam määrada ei tohi. Nüüd saab jätkata polstri paigaldamisega.

Foto 53

Vaade seljatoele.

Foto 54

Seljatoele on kinnitatud vaheriie.

Foto 55

Istemele on paigutatud pealisriie.

Foto 56

Seljatoe pealisriide mõõtmisel ja mustri paika sättimisel kasutatakse ka vana pealiskangast.

Foto 57

Foto 58

Seljatoe katteriie on paigaldatud.

Foto 59

Seljatoe taguse katteriide paigaldatakse papi peale selleks, et riie järgiks ilusti tooli kumerust. Papi peale ja pealisriide vahele paigaldatakse kiht mahulist vatiini.

Foto 60

Seljatoe tagune kangas on paigaldatud.

Foto 61

Üldvaade polsterdatud toolile.
Järgnevad šellaki parandused, istme polstri
nurkade õmblemine ja polstri äärepaela
kinnitamine

Foto 62

Vaade toolile.
Katteriide äärepael ja jalgade vildi ribad on
paigaldatud. Tooli restaureerimisülesanne on
täidetud.

Foto 63

Vaade toolile.

9. TÖÖRIISTAKOHVRI RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Tööriistakohver;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: Teadmata;
- Omanik: Prk Schimanski;
- Restaureerija: Ian Schimanski;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Tööde algus: 23.01.2019;
- Tööde lõpp: 03.04.2019

TÖÖRIISTAKOHVRI KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Mõõdud: Kõrgus- 315 mm, laius- 425 mm, sügavus- 155 cm (vt Foto 1, Foto 2, Foto 3, Foto 4).
Tööriistakohvri küljed on valmistatud kase puidust. Põhi ja kaas on valmistatud vineerist.
Tööriistakohver võib olla valmistatud 1930-ndatel aastatel ja oli kasutusel ehituspuusepa väikeste tööriistade hoidmiseks.

TÖÖRIISTAKOHVRI LUGU

Tööriistakohver võib olla valmistatud 1930-ndatel aastatel ja oli kasutusel ehituspuusepa väikeste tööriistad (peitlid, noad, naasklid jne) hoidmiseks.

TÖÖRIISTAKOHVRI OTSTARVE TULEVIKUS

Kkohver jääb kasutusse puidutööriistade hoidjaks ja transpordi vahendiks.

TÖÖRIISTAKOHVRI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Valmistamisel	Enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	+	+
Kasutusväärtus	+	-	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	+	+
Uudsus	-	-	-
Sentimentaalne	-	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- Tööriistakohvri väline pind ja sisemus on tugevasti määrdunud (Foto 1, Foto 2);
- Tööriistakohvri hingede ja sulgemise konksude kruvid loksuvad;

TÖÖRIISTAKOHVRI IDEAALSEISUNDI MÄÄRATLEMINE / RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Säilima peab vana ja kasutatud kuid puhas väljanägemine. Kuivõrd kohver hakkab olema kasutuses, siis hinged ja sulgemise konksud peavad saama töökorda.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Pesta tööriistakohver rohelise seebiga;
- 2) Kohvri välispind peitsida ja lakkida;
- 3) Kinnitada hingede ja hingede kruvid.

TÖÖRIISTAKOHVRI RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- Kohvri pesemine ja kuivatamine. Enne puhastust näeb kohvri pind välja selline nagu näha fotodel 1 ja 2	Hari,	Roheline seep, vesi, puuvillane riie.	Pesemine 2 h; Kuivamine ca 5 päeva
3	Kohvri peitsimise ja lakkimine (vt Fotod 4 kuni 7)		Peits, värnitsa-tärpentiini segu, Šellak lakk.	Kokku ca 5 h
4	Hingede ja haakide kinnitamine. Kaanele piiraja paigaldamine	Haamer, kruvikeeraja	Naelad, linane nöör.	Ca 2 h

FOTOTABEL I

Foto 1

Kohver- vaade eest.

Foto 2

Kohver- veel üks vaade.

Foto 3

Kohver avatuna.

FOTOTABEL II

Foto 4

Kohver on puhastatud ja kaetud peitsiga

Foto 5

Kohver on krunditud ja kaetud shellak lakiga.

Foto 6

Vaade puhastatud kohvrile pealt.

Foto 7

Kuivõrd kohvri kaas avatud sendis lõhub kohvri tagaseina ja venitab hingesid, siis paigaldatakse kohvri mõlemasse küljeseina kaane liikumise ulatust piiravad nõõrid.

10. KAHE KOLMEPULGA TOOLI RESTAUREERIMINE (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Kaks kolmepulga tooli;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: Teadmata;
- Omanik: Teada;
- Restaureerija: Ian Schimanski;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Tööde algus: 10.09.2019;
- Tööde lõpp: 10.10.2019

TOOLIDE KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Toolide mõõdud: Kõrgus- 990 mm, laius eest- 420 mm / laius seljatoe juures 350 mm, sügavus- 420 mm, istmeplaadi kõrgus põrandast 440 mm (vt Foto 1.).

Toolide raamid on valmistatud tammepuust. Toolil I on istme plaat on valmistatud kase vineerist. Toolil II istmeplaat puudub. (Fotot ei ole).

Toolide raamide sees on sooned istmeplaatide jaoks (Foto 3 ja Foto 4).

Toolide valmimise aasta võiks olla 1950-1960 ndatel. Toolide raamid on valmistatud masstootmises, samas on tappühendused on liimitud tislari liimiga ja need on lakitud vesilakiga.

TOOLIDE LUGU

Toolid asuvad asub Harjumaal, Lääne – Harju vallas asuvas [REDACTED] talus. Talu praegused omanikud said toolid 2017 aastal kui soetasid talu koos sisustusega sh toolidega.

TOOLIDE OTSTARVE TULEVIKUS

Omanikel on soov võtta toolid igapäevasesse kasutusse.

TOOLIDE VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Valmistamisel	Enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	-	-
Kasutusväärtus	+	-	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	-	-
Uudsus	-	-	-
Sentimentaalne	-	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-

Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- Tooli I istmeplaadil on mehaanilised- ja veekahjustused (vt Foto 1 ja Foto 2);
 - Tooli II istmeplaat puudub (*Tehniliste probleemide tõttu Tooli II kohta fotod puuduvad*);
- Toolide tapp-liidesed on korrektselt kinni.

TOOLIDE RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Toolid peavad olema kasutatavad igapäevaselt. Sseega tuleb paigaldada uued toolide istme plaadid. Kuivõrd Toolid on tappidest korrektselt kinni ja tooli ilma asjata lõhkuma pole mõtet hakata, siis siis lihvitakse uued istmeplaadid õigesse mõõtu senikaua, kuni need on võialik suruda olemasolevatesse soontesse. Paika asetatud istmeplaadid liimitakse raami külge kinni. Ismeplaadid peitsitakse ja lakitakse vesi põhise lakiga.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Vaatlus;
- 2) Eemaldada Tooli I katkine istmeplaat;
- 3) Pesta toolid vähese sooja veega;
- 4) Mõõta välja tooli põhja šabloonid, samuti mõõta istmeplaadi jaoks freesitud soone kõrgus (*selle järgi saab otsustada mitme kihilise spooniga tuoli põhi tuleb valmistada*);
- 5) Lõigata spoonid ning pressida uued istmeplaadid;
- 6) Saagida, lihvida toolipõhjad õigesse, kasutades šabloone ning mõõtes tooli põhjasid pidevalt tooli raami surudes;
- 7) Viimistleda istmeplaadid;
- 8) Vahetada amortiseerunud jalgade pehmenused;
- 9) Toolide transport kliendini;
- 10) Kliendi juhendamine.

TOOLIDE RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- Tooli I istmeplaadi eemaldamine (<i>Kuivõrd tooli raami tappidest lahti võtta ei ole plaanis, tuli tooli istme plaat raamist välja lõhkuda. Toiming polnud keeruline, spooni kihid olid lahti ja mõne koha peal olid vineeris läbivad murdumise kohad- mis arvatavasti olid tekkinud tmeplaadil seismisest</i>)	Tööde teostaja füüsiline jõud.		Ca 2 h
3	- Toolide raamid pesti vähese sooja veega. (<i>kuivõrd üldjoontes olid raamid puhtad ja</i>		Leige vesi, puuvillased riide lapid.	Ca 3 h

	<i>lakk oli heas seisukorras, siis pidi jälgima, et ei kahjustaks olemasolevat laki kihti)</i>			
4	- Mõlema tooli jaoks mõõdeti välja tooli istmeplaadi šabloonid. Ühtlasi mõõdeti tooli raami sisse freesitud faas- selle alusel sai otsustatud, et vineer valmistatakse 5 spooni kihist (<i>Foto 4 ja Foto 5</i>)	Supler, nuga, käärid	Papp	Ca 3 h
5	- Tooli istmeplaatide valmistamiseks: a) mõõdeti välja piisavas koguses spooni ribasid ja liimiti spooni teibiga kokku, nii et iga kiht oleks 40 * 40 cm); b) Spooni kihid liimitakse omavahel vedeldatud puiduliimiga kokku (spooni kihtide üksteise peale asetamisel jälgitakse, et spooni kihid oleks teineteise suhtes risti) ja paigaldati pitskruvidega pressi alla. (<i>Foto 6</i>)	Nuga, joonlaud metallist, värvirull.	Liim, spoon, lihvpaber.	Ca 3 tööpäeva
6	- Pressi alt vabastatud toolide istme plaadid puhastati spooni teibist. Seejärel saeti šablooni järgi välja istme plaadid. - Pidevalt istmeplaati tooli peal proovides ja taas lihvides saadi tooli istmeplaat sellisesse suurusesse, et sellele surudes liikus istmeplaat tooli raamis olevasse faasi; - Ismeplaadid liimiti tooli raami külge (<i>Foto 7, Foto 8</i>)	Kaaplehed, lintsaag, lihvpink, pitskruvid	Lihvpaber, klotsid	Ca 4 h
7	- Toolide raamidesse paigaldatud istmeplaadid viimistleti: a) plaatide pinnad puhastati kaaplehega ja lihviti. Saavutamaks pindade suurem siledus, tehti istmeplaatidele märglihvi; b) Ismeplaadid peitsiti, krunditi (tärpentiini ja värnitsa seguga) ning lakiti vesi aluselise lakiga (<i>Foto 11</i>)		Peits, krunt, lakk, puuvillasest materjalist lapid.	Ca 2 tööpäeva
8	Amortiseerunud jalgade pehmendused vahetati uute vastu: a) peitliga eemaldati vana vilt, jalgade otsad puhastati lihvpaberiga; b) uus vilt liimiti puiduliimiga ning toolidele asetati raskused; c) peale liimi kuivamist eemaldati noaga üleliigne pehmendus (<i>Foto 9, Foto 10</i>).	Nuga, peitel	Vilt, liim	Ca 4 h
9	Toolide transport: a) Kuivõrd toolide transport toimub isikliku paki autoga, millel on kauba fikseerimise võimalused, siis pakendati toolid (tolmu järvõimaliku vihma kaitseks) kilesse. Istmete peale kinnitati vildist pehmendused mille peale vineerist kate selleks, et selle pealt kinnitada toolid koormarihmaga.	Koormarihm	Ehituskile, Vildi- ja vineeriribad	Ca 8 h

10	Kliendile toolide üle andmine ja kasutamise juhised: a) Tooli istmeplaadile ei tohi astuda; b) Toolile ei tohi kiikuda.			Ca 1 h
----	---	--	--	--------

ENESEANALÜÜS

Minu jaoks oli suur otsustuse koht töö alguses- kas lahendada ülesanne nii nagu sai tehtud või leks pidanud võtma toolid tappidest lahti, siis oleks olnud võimalik toolipõhjad oluliselt lihtsamini kinnitada nende õigetes paikadesse. Peale loetletud protseduure oleks tulnud liimida toolid uuesti kokku.

Kuigi nikerdamist on toolipõhjade soontesse saamisega palju, oli see kindlasti õigem lahendus, sest tappühenduste lahti võtmine-kinni liimimine oleks võtnud oluliselt kauem aega ning protsessi käigus oleks võinud puiduga juhtuda mida iganes.

FOTOTABEL I

Foto 1

Tool I eestvaade

Foto 2

Tool I istmeplaat. Plaadil on tugevad mehaanilised- ja vee kahjustused. Kuivõrd tooli soovitakse võtta igapäevasesse kasutusse (olemasoleva istmeplaadi taastamisel pole olemasoleva eelarvega võimalik saavutada vajalikku kasutuskindlust) ja Tool II istmeplaat puudub, siis otsustati olemasolevast istmeplaadist loobuda.

Foto 3

Istmeplaat on eemaldatud.

Foto 4

Fotol on näha istme raami sisse freesitud faas, mille sisse uus istmeplaat peab mahtuma.

FOTOTABEL II

Foto 5

Toolil istmeplaadi valmistamiseks on valmistatud papist šabloon.

Foto 6

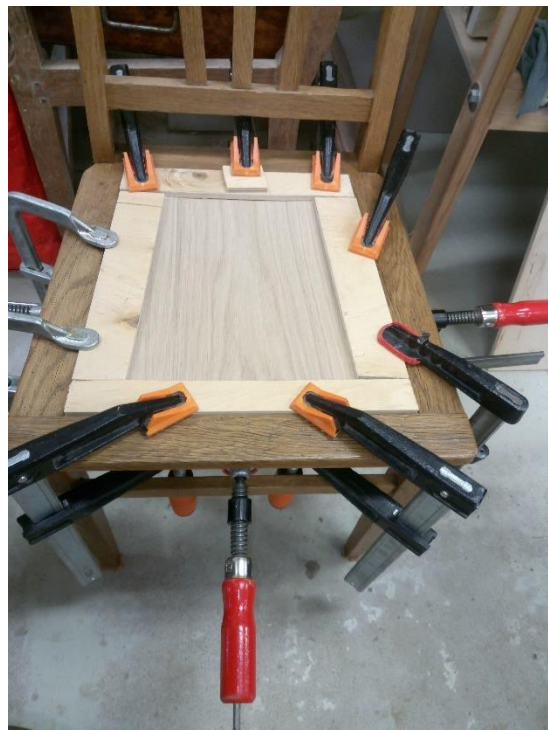
Uus istmeplaat on spooni ribadest koostatud, liimitud ja jäetud pressi alla kuivama.

Foto 7

Uus istmeplaat on pressitud tooli raami freesitud faasi sisse.

Foto 8

Istmeplaadi alla on pandud liim. Plaat pressitakse raami külge.

Foto 9

Toolil jalgade pehmendused on kulunud ja vajavad vahetust.

Foto 10

Uued jalgade pehmendused valmistati vildist.

Foto 11

Toolide istmeplaadid on paika liimitud ja valmis pakendamiseks ning transpordiks.

11. MADALA POLSTRIGA TOOLI POLSTRI VAHETUS (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Söögilaua tool;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: 1940/1950-ndad;
- Omanik: Prk Schimanski;
- Restaureerija: Ian Schimanski;
- Juhendaja: Eha Vacht;
- Tööde algus: 30.01.2020;
- Tööde lõpp: 29.02.2020

SÖÖGILAUA TOOLI KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Mõõdud: Kõrgus- 810 mm, laius- 430 mm, sügavus- 420 mm, istmeplaadi kõrgus põrandast 440 mm (vt Foto 1, Foto 2, Foto 3, Foto 4).

Söögilaua tool on funktsionalistlikus stiilis 1940/1950-ndatel valmistatud tool, mille polstripealisriie on aja jooksul välja veninud ja on kohati voltis. Polstri täidis on ära vajunud. Söögilaua tooli raamil on selle igapäevasesest kasutamisest tulenevad kulumise jäljed. Raam on tugev, terviklik.

Söögilaua tool jääb kasutusse samast ajaperioodist ümmargus söögilaua komplektis.

SÖÖGILAUA TOOLI LUGU

Söögilaud ja selle juurde kuuluvad söögilaua toolid on üks osa 1935 aastal valmistatud nn Tallinna maja tüüpi korterelamu elutoa sisustuselemendiks. Millal toolid ja laud on soetatud ei ole võimalik tuvastada.

Samuti pole võimalik tuvastada kas tegemist on Lutheri vabriku toodanguga või hilisemal ajal väikeste mööblitööstuste poolse toodanguga.

SÖÖGILAUA TOOLI OTSTARVE TULEVIKUS

Söögilaua tool jääb igapäevasesse kasutusse.

SÖÖGILAUA TOOLI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Valmistamisel	Enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	+	+
Kasutusväärtus	+	-	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	+	+
Uudsus	+	-	-

Sentimentaalne	-	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel)

- Tooli puidust raam on tugev ja komplektne;
- Tooli polster on amortiseerunud (pealisriie on kohati välja veninud, pealisriide all olev polster on ebatasane) (*Foto 1*)

SÖÖGILAUA TOOLI RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Vahetada lõtvunud riidest polster nahkpolstri vastu.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Esemee vaatlus ja puuduste tuvastamine;
- 2) Osandada istmeplaat tooli raamist;
- 3) Eemaldada polster istme plaadilt;
- 4) Kinnitada alusriie;
- 5) Paigaldada tihiniit;
- 6) Paigaldada meriheini;
- 7) Paigaldada vatt;
- 8) Katta täidis vaheriidega;
- 9) Paigaldada pealiskatteks välja valitud kunstnahk, mis on teiste komplekti kuuluvate toolide polstritega sama värvi.
- 10) Paigaldada uue polstriga istmeplaat tooli raami.

SÖÖGILAUA TOOLI POLSTRI VAHETAMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- Istmeplaadi eemaldamisel tooli raamist (<i>Foto 1</i>);	Haamer		Ca 1 h
3	- Vana polstri eemalamine istmeplaadilt	Naelatangid, tifti eemaldaja.		Ca 3 h
4	- Alusriide paigaldamine ja tihiniidi õmblemine (<i>Foto 2</i>)	Klambripüstol, kõver nõel.	Õhuke kotiriie, kandi õmblemise nõör.	Va 3 h
5	- Meriheina ja sellele tasandava vati kihi paigaldamine	Prüül.	Meriheini, vatt.	Ca 3 h
6	- Vaheriide paigaldamine (<i>Foto 3 ja Foto 4</i>)	Klambripüstol	Mitkal kangas	Ca 3 h
7	- Pealiskatte e kunstnaha paigaldamine (<i>Foto 5</i>)	Klambripüstol	Kunstnahk	Ca 3 h

8	- Uue polstriga istmeplaadi paigaldamine tooli raami sisse (Foto 6).			
---	--	--	--	--

ENESEANALÜÜS

Tulemusega rahul.

Kõige raskem osa oli pealiskatte kumerate külgede kinnitamine nii, et kortsusid ei jääks. Tugev käsi ja õige meetodika järgimine teevad imesid.

FOTOTABEL

Foto 1

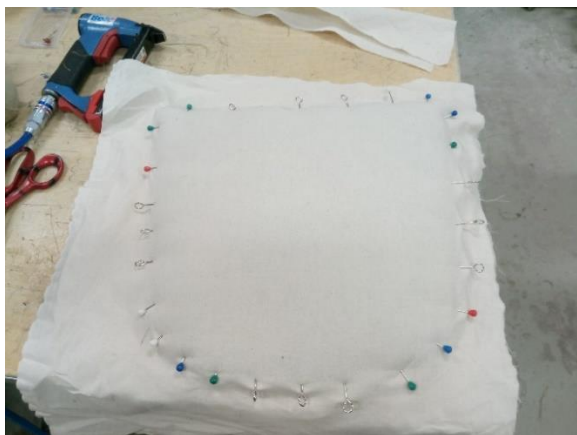
Toolipõhi on raamist välja võetud. Olemasolev polster eemaldatakse.

Foto 2

Polster on eemaldatud. Põhja plaadile on kinnitatud kotiriie. Kotiriide külge on õmmeldud tihiniidid, mis on abivahend merihaina paigaldamisel.

Foto 3

Vaheriie on pingutatud ja kinnitamiseks valmis. Vaheriide alla on paigutatud meriheina kiht, mille peal on omakorda kaks kihti vatti.

Foto 4

Vaheriie on kinnitatud põhja plaadi külge. Pealikiht, milleks on kunstnakk, on välja mõõdetud,

Foto 5

Pealiskiht on kinnitatud põhja plaadi külge.

Foto 6

Uue polstriga istmeplaat on paigaldatud oma kohale. Tool nagu muiste...
Kassi uudistamas ei ole, ta on omastanud kolmepulga tooli ning ei sega selle tooli pildistamist

12. KÕVA KANDIGA VEDRUPOLSTRIGA TABURETI POLSTRI VAHETUS (lõpetatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Polstriga taburet;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: Teadmata;
- Omanik: Prk Schimanski;
- Restaureerija: Ian Schimanski;
- Juhendaja: Eha Vacht;
- Tööde algus: 27.02.2020;
- Tööde lõpp: 26.03.2020.

POLSTRIGA TABURETI KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Mõõdud: Kõrgus- cm, laius- cm, pikkus- cm (*Foto 1*).

Polstriga tabureti raam on valmistatud männi puidust. Raam on

POLSTRIGA TABURETI LUGU

Polstriga taburet on üks kolmest nn Tallinna maja tüüpi korterelamu elutoa sisustuselemendiks olevatest toolidest. Millal taburetid on soetatud, ei ole võimalik tuvastada. Samuti pole võimalik tuvastada millise tehase toodanguga on tegemist. (*vt Foto 1*).

POLSTRIGA TABURETI OTSTARVE TULEVIKUS

Omanikel on soov kasutada restaureeritavat taburetti edaspidi tarbeesemena.

POLSTRIGA TABURETI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Valmistamisel	Enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	+
Ajalooline	-	+	+
Kasutusväärtus	+	+	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	+	+
Uudsus	-	-	-
Sentimentaalne	-	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-

Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	-

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- Polster on amortiseerunud. Istudes toolile on tunda, et vedrud on kaotanud oma elastsuse (väsinud) ning polstri täitematerjal on täitekihis vedrude pealt ära nihkunud (vt Foto 1,);
- Polstri pealisriie on välja veninud.

POLSTRIGA TABURETI RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Peale restaureerimist jääb taburet igapäevasesse kasutusse. Tabureti polster peab olema lihtne sest tooli jalad ja sarid on männi puidust ja lihtsad. Samuti eeldab tooli polstri lihtsust interjööri, kus taburet olema hakkab- toas järgitakse 30-ndate aastate linnakorteri stiile (funktsionalistlikkus ja juugendlikkus).

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Esemee vaatlus ja puuduste tuvastamine;
- 2) Eemaldada vana polster tooli raamist;
- 3) Paigaldada ja siduda uued vedrud;
- 4) Kinnitada vedrude katteriie, õmmelda tihiniit ja täita meriheina;
- 5) Paigaldada põhikihi täidise katteriie. Pingutada, kinnitada riie raami külge ning õmmelda kandi õmblused.
- 6) Läbi õmmeldud põhikihi täidise katteriide tasandada vatiga ja katta vaheriidega;
- 7) Vaheriie pingutada ja kinnitada;
- 8) Paigaldada pealiskatteks välja valitud riie ja ääre pael.

POLSTRIGA TABURETI POLSTRI VAHETAUSEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- Vana polstri eemaldamine tooli raamist (vt Foto 3 – Foto 7)	Haamer, sõrgkang, peitel, peitel, nuga.		Ca 4 h
3	- Uute vedrude paigaldamine ja sidumine (Fotod 8, Foto 9)	Haamer,	Vedru sidumiskoort; papinaelad.	Ca 2 tp
4	- Vedrude katteriide paigaldamine, kinnitamine saride külge, vedrude ja tihiniidi õmblemine. (vt Foto 10, Foto 11)	Kõver nõel; Klambripüstol; Käärid.	Kandi õmblemise nõör.	Ca 4 h
5	- Meriheina paigaldamine, selle peale põhikihi täidisele katteriide asetamine, selle pingutamine, kinnitamine raami külge. (Foto 12)	Klambripüstol,	Meriheina; õhuke kotiriie; klambrid	Ca 8 h

	- Tsentri läbi õmblemine ja kandi õmblemine (<i>Foto 13</i>)	Topeltpits nõel, kõver nõel	Kandi õmblemise nõör.	Ca 2 tp
6	- Eelnevalt läbi õmmeldud põhikihi täidise katteriide tasandamine vatiga. Selle katmine vaheriidega (<i>Foto 14</i>)			
7	- Katteriide pingutamine ja kinnitamine raamikülge. Nurkades peitpistega riide kokku õmblemine (<i>vt Foto 15-17</i>)	Polstrinõelad, klambripüstol, väike kõver nõel.	Niit	Ca 6 h
8	Äärispaela ja jalgade alla vildi tükkide kinnitamine kontaktliimiga. Lõpptulemus fotodel 18-19.	Pael, vilt, käärid ja nuga.	Kontaktliim	Ca 2 h

ENESEANALÜÜS

Restaureerimisülesanne sai täidetud. Tänu proffesionaalsele juhendamisele suuri probleeme ei olnud.

FOTOTABEL

Foto 1

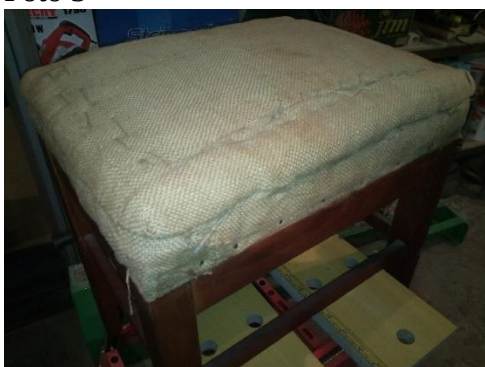
Taburet üldplaanis

Foto 2

Taburet altvaates. Näha on, et sadulavööd asendavad saride külge kinnitatud laud.

Foto 3

Pealisriie on eemaldatud.

Foto 4

Vana polstri eemaldamine.

Foto 5

Vedru katteriie ootab eemaldamist.

Foto 6

Vaade sellele, milline on olnud materjalide kasutus vedrude sidumisel.

Foto 7

Polster on eemaldatud.

FOTOTABEL II

Foto 8

Uued vedrud on paigalatud. Kuivõrd uute vedrude läbimõõt on suurem kui vanadel vedrudel, siis paigaldati 6 vedru asemel 5vedru.

Foto 10

Vedrudele on paigaldatud katteriie.

Foto 12

Foto 9

Vedrud on seotud.

Foto 11

Tihiniit on õmmeldud.

Foto 13

Polster ja kant on õmmeldud.

Polster ja katteriie on paigaldatud.
Algab läbiõmblemine

Foto 14

Mitkal on paika asetatud ja
nööpnõeltega eelpingutatud.

Foto 15

Taburet on pealisriide ootel

Foto 16

Pealisriie on paika asetatud.

Foto 17

Pealisriie on kinnitatud.

Foto 18

Taburet on äärispaela kinnitamiseks valmis.

Äärise kinnitamiseks kasutatakse Kestopren kontaktliimi.

Foto 19

Paigaldatud on äärispael ja vildid tooli jalgade alla. Taburet on kasutamiseks valmis.

13. KAHE FUNKTSIONALISTLIKUS STIILIS TUGITOOLI POLSTRI VAHETUS (pooleli)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Polstriga taburet;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: Teadmata;
- Omanik: ***;
- Restaureerija: Ian Schimanski;
- Juhendaja: Eha Vacht;
- Tööde algus: 27.02.2020;
- Tööde lõpp:

TUGITOOLI KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Mõõdud: Kõrgus- 850 mm, laius- 680 mm, sügavus- 800 mm, istme kõrgus põrandast- 400 mm. Tugitooli raam on valmistatud okaspuust (kuusk). Raami nähtavad osad (jalad, käetoed) on kaetud tamme spooniga. Istmel vedrupõhjaline kõva servaga polster ja seljatoel vedrupolster. (Foto 1 – Foto 4)

TUGITOOLI(de) LUGU

Tugitoolid soetati osta.ee oksjonite keskkonnas. Tugitoolidega kuulus komplektis tigutiivan, mis on restaureerimise ootel peale seda kui töökojas saab rohkem ruumi.

Tugitoolide endise omaniku selgituste järgi on tugitoolid ja tigutiivani komplekt valmistatud Võru kandis asunud värkstoas 1939 aastal kohalikule koolipapale 50. sünnipäevaks. Pärast esmase omaniku ja tema abikaasa surma päris kõnealuse tugitoolidest ja tigutiivanist koosneva komplekti koolipapa naise õde, kes elas sellel hetkel juba Tallinnas. Nüüdseks on lahkunud ka järgmine valdaja ja mööblikomplekt amortiseerunud ning sugulastel puudus võimalus restaureerimiseks ja teisest küljest sellisele mööblile pole suure perega väikeses majas ka ruumi, siis otsustatigi see maha müüa.

TUGITOOLIDE OTSTARVE TULEVIKUS

Omanikel on soov kasutada restaureeritavat tugitooli edaspidi tarbeesemena. Järgmises etapis restaureeritakse ka komplekti kuuluv diivan.

TUGITOOLIDE VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Valmistamisel	Enne restaureemist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	-	-	-
Ajalooline	-	+	+
Kasutusväärtus	+	+	+
Uurimuslik	-	-	-

Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	+	+
Uudsus	-	-	-
Sentimentaalne	+	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-
Rariteetsus	-	-	+

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- Polster on amortiseerunud. Istudes toolidele on tunda, et vedrud on kaotanud oma jäikuse (väsinud) ning polstri täitematerjal on täitekihis vedrude pealt ära nihkunud;
- Mõlema tooli polstri pealisriie koltunud, määrdunud ja välja veninud;
- Toolide käepidemetel on spoonikaod. Ühe tooli vasaku käetoet puitkonstruktsioon on murdunud. Tugitoolide raamide nurkadel esineb üksikuid murdumisi ja pragusid, mis tingitud naeltest (Foto 16, Foto 17)

TUGITOOLIDE RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Tugitoolid on soov kasutusele võtta tarbeesemetena ja korteri sisustuselementidena.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Esemee vaatlus ja puuduste tuvastamine;
- 2) Eemaldada vana polster tugitooli raamidest;
- 3) Istmetele paigaldada ja siduda uued vedrud. Traadist teha uus raam vedrudele;
- 4) Seljatuges kasutada olemasolevaid vedrusid;
- 5) Kinnitada vedrude katteriie, õmmelda tihiniit ja täita meriheinaga;
- 6) Paigaldada põhikihi täidise katteriie. Pingutada, kinnitada riie raami külge ning õmmelda kandi õmblused.
- 7) Läbi õmmeldud põhikihi täidise katteriide tasandada vatiga ja katta vaheriidega;
- 8) Vaheriie pingutada ja kinnitada;
- 9) Paigaldada pealiskatteks välja valitud riie ja ääre pael;
- 10) Käetugesdele teha puidu ja spooni parandused.

TUGITOOLIDE POLSTRITE VAHETAMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- Vana polstri eemaldamine tugitoolide raamidest (vt Foto 6 – Foto 15)	Haamer, sõrgkang, peitel, peitel, nuga.		Ca 3 tp
3	- Uute vedrude paigaldamine ja sidumine. - Uute raamide valmistamine, mõõtu painutamine, värvimine ja sidumine	Haamer, klambripüstol	Vedru sidumismõõr; papinaelad;	Ca 2 tp

	(<i>Fotod 18 - Foto 21</i>)			
4	- Vedrude katteriide paigaldamine, kinnitamine saride külge, vedrude ja tihiniidi õmblemine. (<i>Foto 22</i>)	Kõver nõel; Klambripüstol; Käärid.	Kandi õmblemise nöör.	Ca 1 h
	- Seljatoe sadulavöö paigaldamine, vedrude ümberõmblemine			Ca 1 tp
5	- Jooksvalt käetugede puidu ja spooni parandamine (<i>Foto 23</i>)	Pitskruvid, klotsid, pleksklaas, pehmedused	Liim, spoon	Ca 1 tp
	<i>Töö jätkub</i>			

FOTOTABEL I

Foto 1

Üks kahest tugitoolist. Vaade eest.

Foto 2

Üks kahest tugitoolist. Vaade vastakult.

Foto 3

Üks kahest tugitoolist. Vaade seljatoele.

Foto 4

Üks kahest tugitoolist. Vaade põhjale.

Foto 5

Tugitooli iste on eemaldatud raamist.
Alustatud on katteriide eemaldamisega.

Foto 6

Pooleli on seljatoe katteriide eemaldamine.

Foto 7

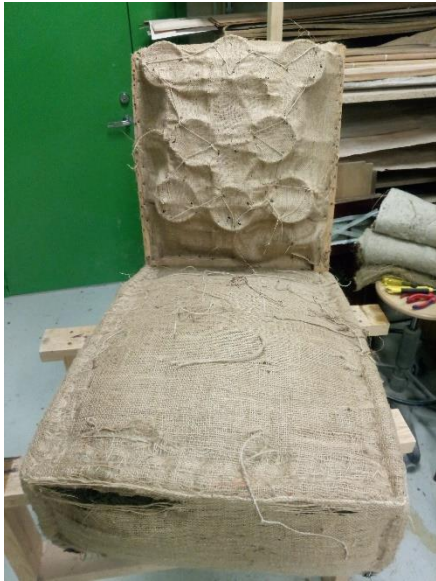
Katteriie on eemaldatud

Foto 8

Külgvaade ilma katteriideta toolile.

Foto 9

Seljatoe polster on eemaldatud.

Foto 10

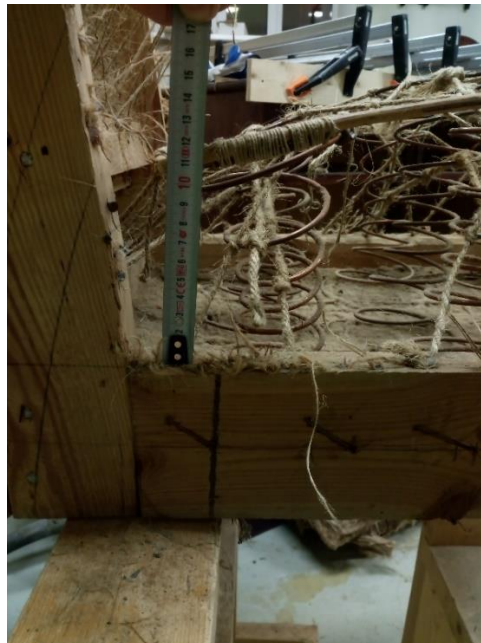
Tooli istme ette õmmeldud „tasku“, mis on raami kumeruse pikenduseks ja mis õmmeldakse ning täidetakse selliselt, järgiks käetugede kuju.

Foto 11

Seljatoe ja istme vedrude katteriided on eemaldatud.

Foto 12

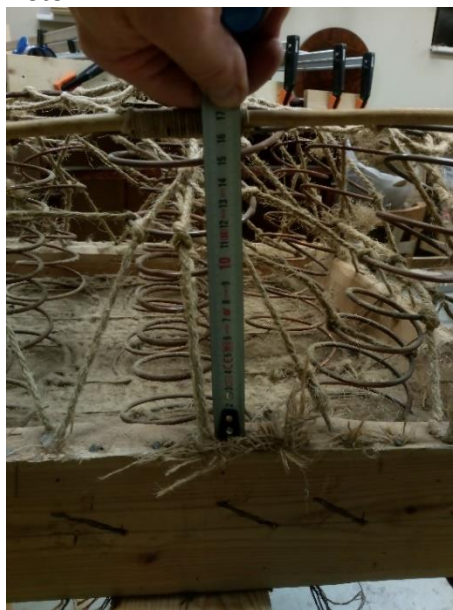
Istme vedrude sidumise kõrguse mõõtmine I

Foto 13

Vedruke sidumise kõrguse mõõtmine II

Foto 14

Istme vedruke sidumise kõrguse mõõtmine III

Foto 15

Vedruke sidumise kõrguse mõõtmine IV

Foto 16

Näide puidust osade defektidest-
Käetugi on murdunud. Palju on spooni
kahjustusi.

Foto 17

Näide puidust osade defektidest II-
Raamil on puidukaod.

FOTOTABEL II

Foto 18

Istme vedrud on seotud. Seljatoe vedrudele tuli paigutada sadulavööd.

Foto 19

Sadulavöö peale on paigaldatud kotiriie.

Foto 20

Ennem seljatoe vedrude paigaldamist on tooli istme vedrud seotud. Vedrudele on paigaldatud uus, traadist raam.

Foto 22

Foto 21

Mõlema tugitooli vedrud on seotud. Istme uus raam valmistati tsingitud traadist, mis värviti täiendavalt ka üle.

Foto 23

Tugitoolide vedrude katteriie on kinnitatud ja õmmeldud.

Foto 24

Istmepolster on mõlemal toolil täidetud ning keskelt on täidis läbi õmmeldud.

Paralleelselt polstritöödega tehtud spooniparandused.

Foto 25

Ühe tugitooli seljatoe polstritööd on alustatud. Samuti on alustatud istme kandi õbmlamisega. Tööde ebaloogiline järjekord on tingitud seoses pandeemia karantiiniga- meistri juhendamisel tehti mõned töö etapid ära ning oma töökojas sai teise tooli peal individuaalselt järgi tehtud.

Foto 26

Ühe tugitooli istme polster on läbi õmmeldud.

Foto 27

Ühe tugitooli seljatoe polster on läbi õmmeldud.

Foto 28

Tasanduskihi tihiniidid.

Foto 29

Tasanduskiht.

Foto 30

Tasanduskihi täitmine.

Foto 31

Ühe tooli vaheriie on nõeltega paika pingutatud. On viimane aega proovida tugitooli raamile (eriti oluline on sobivus käetugede vahele)

Foto 32

Vaheriie on kinni õmmeldud.

14. FUNKTSIONALISTLIKUS STIILIS PUHVETKAPI RESTAUREERIMINE (alustatud)

ÜLDISED ANDMED

- Nimetus: Puhvetkapp;
- Valmistaja: Teadmata;
- Valmimisaasta: Teadmata;
- Omanik: Prk Schimanski;
- Restaureerija: Ian Schimanski;
- Juhendaja: Margus Sildre;
- Tööde algus: 03.09.2019;
- Tööde lõpp:

PUHVETKAPI KIRJELDUS (Vt Fototabel I)

Mõõdud: Kõrgus- 1480 mm, laius- 1300 mm, sügavus- 520 mm (Foto 1).
Polstriga tabureti raam on valmistatud männi puidust. Raam on

PUHVETKAPI LUGU

Puhvetkapp on soetatud osta.ee oksjonite keskkonnas.

Puhvetkapi eelmine omanik oli selle soetanud taastamise eesmärgil. Mingil hetkel sattus selle puhvetkapi uus omanik paremas seisus oleva ja väiksemas mahus restaureermist vajava puhvetkapi peale ning müüs kõnealuse kapi selle uuele ja õnnelikule omanikult.

PUHVETKAPI OTSTARVE TULEVIKUS

Omanikel on soov kasutada restaureeritavat puhvetkappi edaspidi tarbeesemena.

PUHVETKAPI VÄÄRTUSTE AJALUGU

	Valmistamisel	Enne restaureermist	Peale restaureermist
Kunstiväärtus	-	-	-
Esteetiline	+	-	+
Ajalooline	-	-	+
Kasutusväärtus	+	-	+
Uurimuslik	-	-	-
Hariduslik	-	+	-
Vanuseväärtus	-	+	+
Uudsus	-	-	-
Sentimentaalne	-	+	+
Assotsiatiivne	-	-	-
Rahaline	-	-	-
Ühismäluline	-	-	-

Rariteetsus	-	-	+
-------------	---	---	---

VAATLUSE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED (Vt Fototabel I)

- Enamus kapi spoonitud pinnast on värviga kaetud;
- Värviga mitte kaetud osad on veekahjustustega;
- Esineb spooni kadusid, näriliste kahjustusi. Kapil puuduvad tagumised jalad. Osad lukud ja kõik uste käepidemed puuduvad.

PUHVETKAPI RESTAUREERIMISE EESMÄRK

Säilima peab väärikas ja kasutatud kuid puhas väljanägemine. Kuivõrd puhvetkapp jääb kaunistama söögi-/elutuba siis peab olema saavutatud esialgne kasutustugevus ja –mugavus.

PLANEERITAVAD TÖÖD

- 1) Esemee vaatlus ja puuduste tuvastamine;
- 2) Kapp kuivatada;
- 3) Osandada kapp ja detailid markeerida;
- 4) Sõltuvalt võimalustest puhastada ja parandada spooni ning parandada kapi karkassi;
- 5) Vastavalt kapi detailide valmimisele viimistleda ja ladustada detailid ning koostada kapp.

PUHVETKAPI RESTAUREERIMISEL TEOSTATUD TÖÖD (Fototabel II)

Punkt rest. plaanist	Tegevuse kirjeldus	Tööriistad	Kulumaterjal	Aeg
2	- Puhvetkapi osandamine (vt Foto 3 – Foto 7)	Haamer, sõrgkang, peitel, peitel, nuga.		Ca 4 h
3	- Vitriini uste raamide puhastamine	Haamer,	Vedru sidumisnõör; papinaelad.	Ca 2 tp

FOTOTABEL I

Foto 1

Ainukene pilt komplektsest kapist

Foto 2

Vitriini keskmise ukse raam on puhastatud.

Foto 3

Vitriini külgmiste kumerate uste raamid on puhastatud

V ENESEANALÜÜS

Siinkohal lõpetuseks kokkuvõttev eneseanalüüs õppekavas käsitletud kriteeriumide raamistikus.

1) Sissejuhatatus mööblirestauraatori erialasse:

- Kuigi arvan omavat mõningast ülevaadet erinevate ajastute ja stiiliperioodide iseloomulike tunnuste avaldumisvormidest mööbliesemetel, tuleb ette eksimusi sest oma varasemas elus pole sellega tihedalt kokku puutunud. Uut terminoloogiat on vanemas eas, nagu ma olen, raske õppida kuid tänu huvile õpitud eriala vastu saab seda põnevat osa edaspidise töö käigus kindlasti arendada;
- Kindlasti ma ei tea kõiki nüansse ajalooliste mööbliesemete väärtuskriteeriumide hindamisel ning nende säilitamise ja taastamise põhimõtteid. Seni on olnud nii, et iga järgmise projektiga vilumus suureneb. On tekkinud oskus leida selles valdkonnas asjakohast teaduslikku kirjandust ja interneti lehekülgi.
Kui tekib küsimusi siis on alati võimalik uurida konkreetse mööblieseme kohta konkreetselt teatmekirjandusest või mõne spetsialisti käest;
- Mõistan restaauraatori kutse eetikat ning sellest tulenevaid ülesandeid ja vastutust suhtlemisel klientidega. Tuleb ennast ja oma kutset austada, siis kõik muu sujub;
- Joonistamisega on küll kehvapoolne kuid mööblidetailide joonestamisel pean end tugevaks;
- Arvan end mõistan restaureerimistöde dokumenteerimise põhimõtteid ja oskan kasutada erinevate esitustehnikate rakendamisvõimalusi.

2) Puidu lõiketöötlemine:

- Õppetöö käigus sain juurde olulisi teadmisi puidu ehitusest, omadustest ning mööbli puitdetailide valmistamisel kasutatavatest puiduliikidest aga otse loomulikult on korrata ja õppida veel väga väga palju enne kui kõik uued teadmised kinnistuvad;
- Teostatud tööde ning praktika käigus olen teinud õigeid järeldusi selles osas, mis puudutab puidu niiskuse, rikete ja -kahjustuste olemust ning mõju materjali kvaliteedile ja mööbli konstruktsioonile;
- Tänu sellele, et terve elu olen midagi nikerdanud ja toimetanud siis hindan end tugevana tööprotsessi kavandamisel, oskan valida sobilikud materjalid ja töövahendid puitmaterjalide lõiketöötlemiseks;
- Tänu varasemale elu- ja töökogemusele ja ka koolis tehtud praktilistele harjutustele oskan puutööriistu kasutada asjakohaselt;
- Ohutus eelkõige! Tunnen töökoha ratsionaalse, ohutu ja keskkonnasäästliku korraldamise põhimõtteid ja üldjuhul järgin neid erinevate tööoperatsioonide sooritamisel;
- Oskan teostada puitmaterjali lõiketöötlemist ja lihvimist.

3) Puitmööbli restaureerimine:

- Eriti mugavalt ei tunne ma end esemete stiiliperioodide määramisel.
Küll aga oskan hinnata selle kahjustuste hulka ja tüüpi – või õigemini, mul hakkab nõ punane tulukene põlema, mis suunab mind internetist või erialasest kirjandusest lisainformatsiooni otsima. Samas olen veendunud, et mööblit restaureerides sellised teadmised paranevad aja jooksul;
- Oskan kavandada tööprotsessi lähtudes mööblieseme taastamisvõimalustest arvestades ka kliendi soove;
- Oskan korraldada nõuetekohase töökoha, oskan valida asjakohased materjalid ja töövahendid;
- Oskan osandada restaureeritavat mööblieset ning seni olen suutnud taastada selle puuduolevad või purunenud osad lähtudes heast restaureerimistavast kasutades asjakohaseid töövahendeid ja –võtteid;

- Ebamugavalt tunnen restaureeritavate mööblieseme viimistluse taastamises. Seda eelkõige sellepärast, et pole enam käesolevat õpingut nõ traditsiooniliste viimistlusvahenditega kokku puutunud. Samas ei näe ma paanikaks põhjust sest ka see vilumus areneb tööd tehes. Tähtis on see, et olen võimalustest nüüd teadlik. Igati seaduskuuleka, usina ja kohusetundliku inimesena pole olnud seni ja ei tea miks peaks tekkima tulevikus probleemid restaureerimiskava järgimisega, töötervishoiu-, tööohutuse- ja keskkonnanõudete täitmisega;
- Tänu elu jooksul omandatud planeerimise oskusele (detailide märgistamine, nõ ruumiline mõtlemine) komplekteerin restaureeritud mööblieseme tervikuks lähtudes restaureerimiskavast;
- Seni pole olnud probleeme enda tegevuse analüüsimisega ja tehtud tööde dokumenteerimisega nõuete kohaselt. Infotehnoloogiavahendeid oskan kasutada väga hästi;

Kogu selle osa peale on iseloomulik olukord selline, et pea iga mööblitüki restaureerimisel on mingil hetkel tekkinud olukord, kus on võimalik ülesanne täita mitmel erineval viisil ja oi kui palju tuleb ajusid ragistada, et võtta vastu otsus selle kohta millise töövõttega ülesanne lahendada sest üldjuhul annab valesti tehtud lahendus võimaluse topelt rohkem aega raisata tööde järgmistes etappides. Piltlikult kirjeldades on see põnev nagu malepartii, kus tuleb mitu käiku ette mõelda ning arvestama peab natukene ajaga ning natukene oma käeliste oskustega ja olemasoleva masinapargiga jne. Küll on aga hea meel kui ühel hetkel tajud, et vahepeal on tehtud nutikaid otsuseid....paraku neid ei ole muidugi eriti tihti veel.

4) Materjalide juurdelõikus ja õmblemine:

- See oli valdkond, millest ma kooli astudes üldse mitte midagi ei teadnud. Aga hea meister suutis mulle ettekujutuse asjast anda ning kokkuvõttes sain kõik proovitööd tehtud;
- Lühikese kursuse jooksul sain küll tutvuda töövõtetega kuid ei pea end eriti kompetentseks selleks, et käigu pealt kavandada tööülesandest lähtuvalt õige tööprotsessi. Samas olen veendunud, et saan hakkama- võtab ainult aega;
- Kui ma otseselt juurdelõikuse ja õmblemisega peaksin tegelema, siis vajaksin veel harjutamist ja õppimist, et ressursi säästlikult lõikekaarti koostada;
- Juurdelõikuses ei tunne end ka kõige kindlamalt. Tegelikult on nüansse üpris palju aga õnneks on nüüd ettekujutus olemas ja „doktor google“ käeulatuses;
- Suure pusimise peale saaksin õmmeldud mööblikatte rakendades ajakohaseid ja ergonoomilisi töövõtteid (sh käsitsiõmblus) aga ilmselgelt võtab see aega. Sõltub ka keerukusest ja materjalist;
- Lühikese kursuse käigus sain üldjoontes õmblemise töö planeerimise ja ettevalmistamisega edukalt hakkama, töö kestel ja töökoha korrastamisel ei eiranud töötervishoiu, töö- ja keskkonnaohutusnõudeid;
- Nagu eeltoodust võis lugeda, siis oskan analüüsida enda tegevust mööbli alus- ja pealistasmaterjalide töötlemisel.

5) Mööbli polstri restaureerimine:

- Kuivõrd puutusin koolis polsterdamisega kokku esimest korda, siis on loomulik, et raskustega annan vaatluse teel hinnangu restaureeritava eseme polstrile, määratledes selle stiiliperioodi, kasutatud materjalid, kahjustuste hulga ja tüübi. Aga samas raketi teadus see pole ning kui juba paar korda on polstri sisse nähtud, siis võib juba loogikast lähtuvalt järeldada, mis seal katte all või sees võib tuksi minna. Aga eks siingi ole oluline osa kogemustel, mida veel väga palju pole;
- Arvan, et üldjoontes oskan kavandada tööprotsessi ja koostada restaureerimiskava, lähtudes eseme taastamisviisist ja kliendi soovist;
- Seni on õnnestunud eemaldada polstrid mööblieset vigastamata ning olen taastanud polsterduse asjakohasel viisil, arvestades eseme esialgset konstruktsiooni ja stiili;

- Sõltuvalt mööbliesemest oskan valmistada pealiskatte ja oskan selle kinnitada kasutades asjakohaseid töövahendeid ja –võtteid arvestades uue polstri mõõtudega. See on mööndustega sest teatud määral on siin tegemist stiilide määramisega, mis otse loomulikult on mul natukene pikaldane ja lakooniline veel aga arvan, et ;
 - Seni on tehtud tööd etteantud nõuete kohaselt dokumenteeritud, kasutades infotehnoloogiavahendeid;
 - Üldiselt oskan analüüsida enda tegevus mööbli polstri parandamisel ja asendamisel.
- 6) Pindade vineerimisel, puidulõigete valmistamisel ja intarsia koostamisel sain töödega hästi hakkama. Selline nokitsemine meeldib. Puuduseks on taas see, et puudub oskus siduda mõningaid elemente ajalooga. Puudub veel kogemus erinevate puiduliikide töödeldavuse ja kasutatavuse osas. Aga küll need oskused ja teadmised praktika käigus paranevad.

VI ÕPINGUTE KÄIGUS KASUTATUD KIRJANDUS

- 1) A. Guidicie: Puutöö A & O; Kirjastus TEA, Tallinn 2005;
- 2) A. Gunnars: Mööbli polsterdamine ja riidega katmine; Sinisukk, Tallinn 2000;
- 3) A. Jackson, D. Day: Puutöömeistri käsiraamat; Kirjastus TEA, Tallinn 2011;
- 4) A. Veski: Laudsepa ja mööbelsepa käsiraamat; Eesti Riiklik Kirjastus, Tallinn 1960;
- 5) C. Lahalle: Roost ja õlest toolipõhja punumine; Sinisukk; Tallinn 2011;
- 6) K. Kodres: Kaunis maja, kaunis ruum; Prisma Prindi Kirjastus Tallinn 2001;
Kirjastus Ehitame, Tallinn 2003;
- 7) L. Pärtelpoeg: Muuseumi varahoidja meelespea- mööbel; Tallinn 1995;
- 8) L. Pärtelpoeg: Pööningul; Kirjastus Disainijaam; Tallinn 2005;
- 9) M. Peil, T. Zupping: Toast tuppa : Eesti linnakodu lugu; Kirjastus Tänapäev; Tallinn 2014;
- 10) S. Hakala, E. Kukkakallio, P. Ylönen: Traditsioonitruu polsterdamine;
- 11) T. Vainküla, R. Pere: Vana mööbel korda oma kätega; Ajakirjade kirjastus; Tallinn 2012;
- 12) V. Kõrbe E. Piisang: Mööbli restaureerimine, puidu käsitsitöötlemise tehnoloogia ja viimistlemine restaatoritele. Õppematerjal. Innove, Tallinn 2015.
- 13) V. Vissel: artikkel Istuge palun; ajakiri Pööning lk 61-64;
V. Vissel: artiklite sari stiiliaabits; ajakiri Pööning 2015/1 lk 42-44; 2016/1 lk 40-43;
2016/2 lk 24-47; 2016/3 lk 29-32; 2016/4 lk 44-47; 2017/1 lk 60-64; 2017/4 lk 62-66; 2018/1 lk 53;